

Archeologienota

Heuvelland, Rozenhillestraat 1
Deel 1: Verslag van Resultaten

Titel

Archeologienota Heuvelland, Rozenhillestraat 1

Auteur(s)

Annelore Vromans

Erkende archeoloog

BAAC Vlaanderen bvba
OE/ERK/Archeoloog/2015/00020

BAAC-Projectnummer

2021-0437

DLV – Projectnummer

2021_ZO_21103

Plaats en datum

Gent, 29 maart 2021

Reeks en nummer

BAAC Vlaanderen Rapport 1765
ISSN 2033-6896

Wettelijk depot

KBR

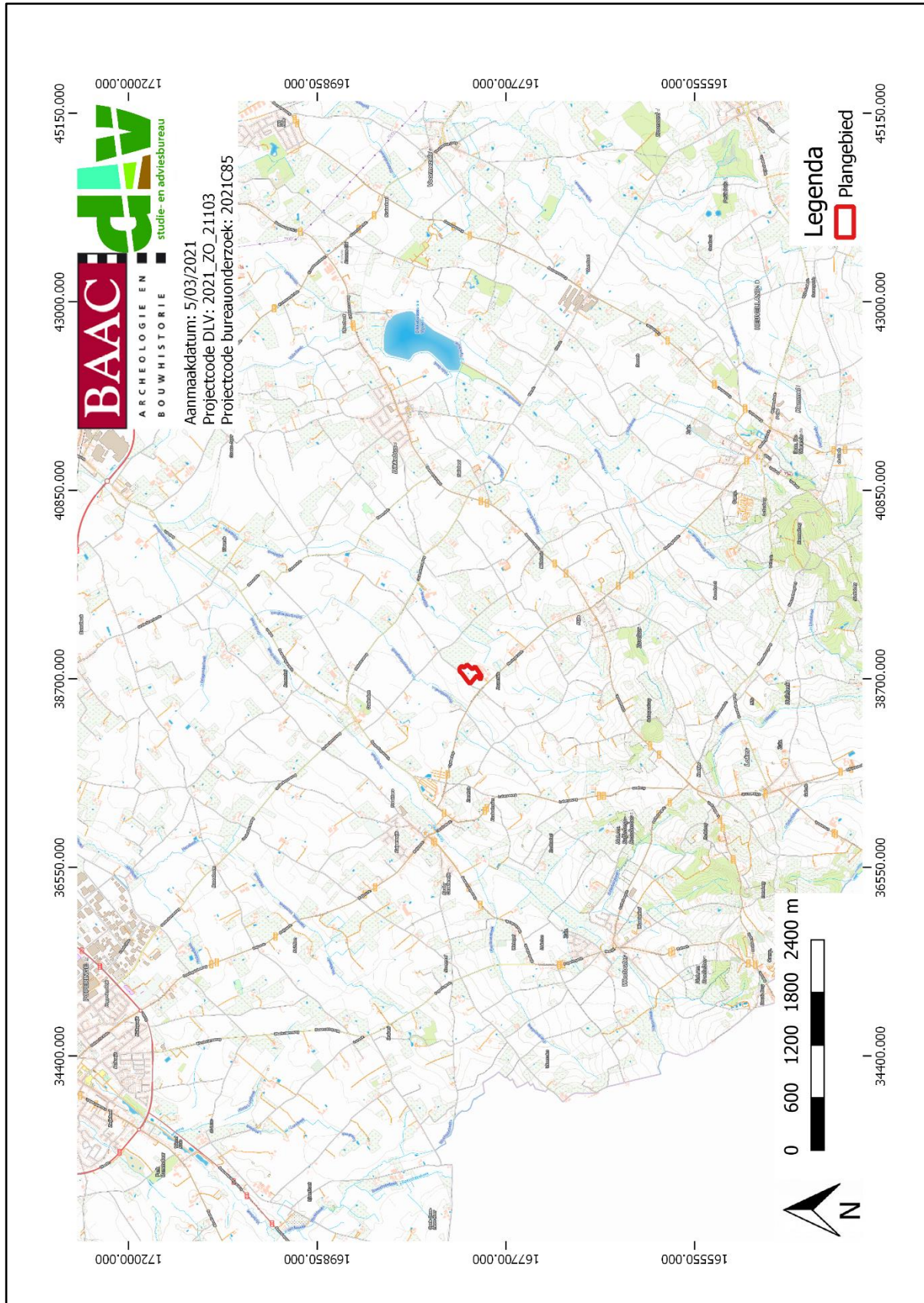
Inhoud

1	Beschrijvend gedeelte.....	1
1.1	Administratieve gegevens	1
1.2	Juridisch kader en onderzoektraject	4
1.3	Aanleiding	4
1.4	Huidige situatie en geplande werken	5
1.4.1	Huidige situatie	5
1.4.2	Geplande werken en bodemingrepen	8
1.5	Randvoorwaarden	13
2	Bureauonderzoek	14
2.1	Werkwijze en strategie	14
2.1.1	Onderzoeksvragen	14
2.1.2	Heuristiek	14
2.2	Assessment	16
2.2.1	Landschappelijk kader	16
2.2.2	Historisch kader	21
2.2.3	Cartografische bronnen	21
2.2.4	Archeologisch kader	28
2.3	Besluit	33
2.3.1	Beantwoorden onderzoeksvragen	33
2.3.2	Archeologische verwachting.....	36
2.3.3	Potentieel op kennisvermeerdering	37
2.3.4	Afweging noodzaak verder vooronderzoek.....	37
3	Samenvatting.....	41
4	Lijsten.....	42
4.1	Figurenlijst.....	42
4.2	Plannenlijst.....	42
4.3	Tabellenlijst	42
5	Bibliografie	43

1 Beschrijvend gedeelte

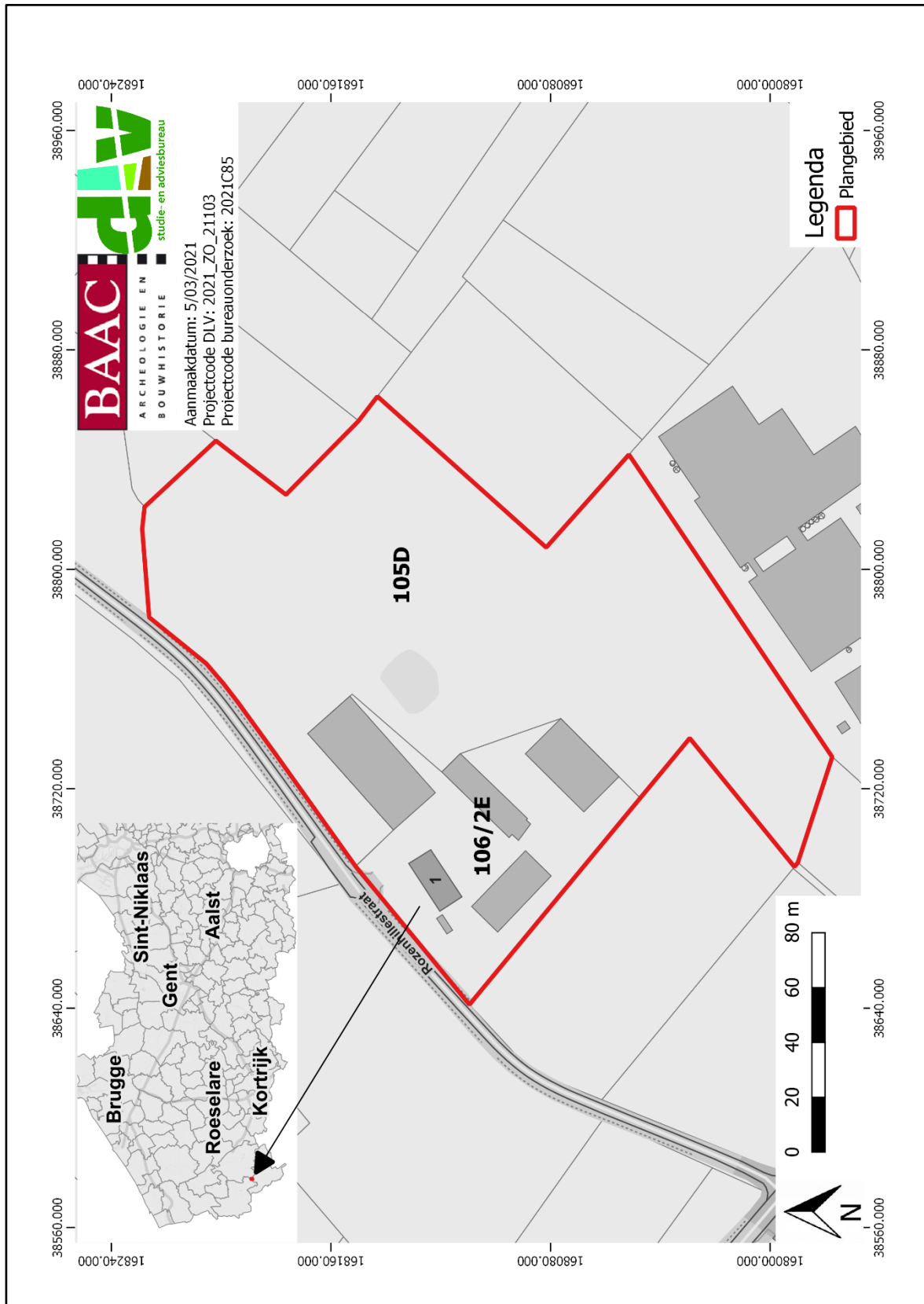
1.1 Administratieve gegevens

Naam site	Heuvelland, Rozenhillestraat 1		
Ligging	Rozenhillestraat 1, deelgemeente Loker, gemeente Heuvelland, provincie West-Vlaanderen		
Kadaster	Gemeente Heuvelland, Afdeling 6 (Loker), Sectie C, Percelen 105D, 106/2E		
Coördinaten	Noord:	x: 38 822m	y: 168 227m
	Oost:	x: 38 841m	y: 168 051m
	Zuid:	x: 38 731m	y: 167 976m
	West:	x: 38 580m	y: 167 996m
Oppervlakte plangebied	28.618 m ²		
Oppervlakte geplande ingrepen	6.513 m ²		
Kartering gewestplan	Agrarisch gebied		
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2021-437		
Projectnummer DLV	2021_ZO_21103		
Bureauonderzoek	Projectcode	2021C85	
	Erkende archeoloog	BAAC Vlaanderen (Erkenningsnummer: 2015/00020)	
	Betrokken actoren	Annelore Vromans (auteur)	
	Betrokken derden	Jan Decorte (erfgoedconsulent IOED CO7), Birger Stichelbaut (UGent)	

Plan 1: Plangebied op topografische kaart¹ (digitaal; 1:10.000; 5.03.2021)

¹ AGIV 2021c

Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB)² (digitaal; 1:250; 5.03.2021)

² AGIV 2021a

1.2 Juridisch kader en onderzoekstraject

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Het doel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen of, indien dit niet kan, het formuleren van maatregelen voor vervolgonderzoek waarbij het erfgoed *ex situ* wordt behouden.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen worden vernietigd, is een archeologisch onderzoek nodig. In eerste instantie wordt een **bureauonderzoek** uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het plangebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het plangebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het plangebied, kan het aangewezen zijn de gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren te onderzoeken middels een landschappelijk bodemonderzoek, een veldkartering en/of een geofysisch onderzoek. Deze onderzoeken maken alle deel uit van het **vooronderzoek zonder ingreep in de bodem**. Indien op basis van de resultaten van alle nodige facetten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem niet voldoende informatie verzameld kan worden om een onderbouwde uitspraak te doen aangaande de beslissing tot behoud *in situ*, vrijgave of opgraving van het terrein, moet in een volgende fase een vooronderzoek met ingreep in de bodem worden uitgevoerd.

Het doel van het eventueel **vooronderzoek met ingreep in de bodem** is een archeologische evaluatie van het terrein. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. De hiervoor aangewezen methoden zijn archeologische boringen, proefputten en/of proefsleuven. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om een eventuele site *in situ* te behouden of, indien dit niet kan, het opstellen van een programma van maatregelen voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen) in de vorm van een opgraving. Het vooronderzoek is uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk 4.0.

1.3 Aanleiding

Naar aanleiding van een aanvraag bij een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen heeft DLV / BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota opgemaakt. Op het terrein zal door de initiatiefnemer eerst een gedeeltelijke sloop, gevolgd door een afgraving en ophoging en een nieuwbouw gerealiseerd worden.

De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt ca. 28.618 m² en de geplande bodemingrepen hebben een oppervlakte van 6.513 m². Het valt buiten een beschermde archeologische site, ligt niet in een archeologisch vastgestelde zone en komt niet voor op de kaart met gebieden waarin geen archeologische waarden (meer) te verwachten zijn (GGA, gebieden geen archeologie).³ Daarnaast werden voor het plangebied en de directe omgeving geen waarden voor 'beschermde onroerend erfgoed' opgenomen in het Geoportaal.

³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017.

Aangezien het plangebied in agrarisch gebied ligt en de totale oppervlakte van de bodemingreep 5.000m² of meer bedraagt, is volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 een archeologienota vereist. Deze archeologienota, waarvan akte genomen door het agentschap Onroerend Erfgoed, wordt bij de stedenbouwkundige aanvraag gevoegd.

1.4 Huidige situatie en geplande werken

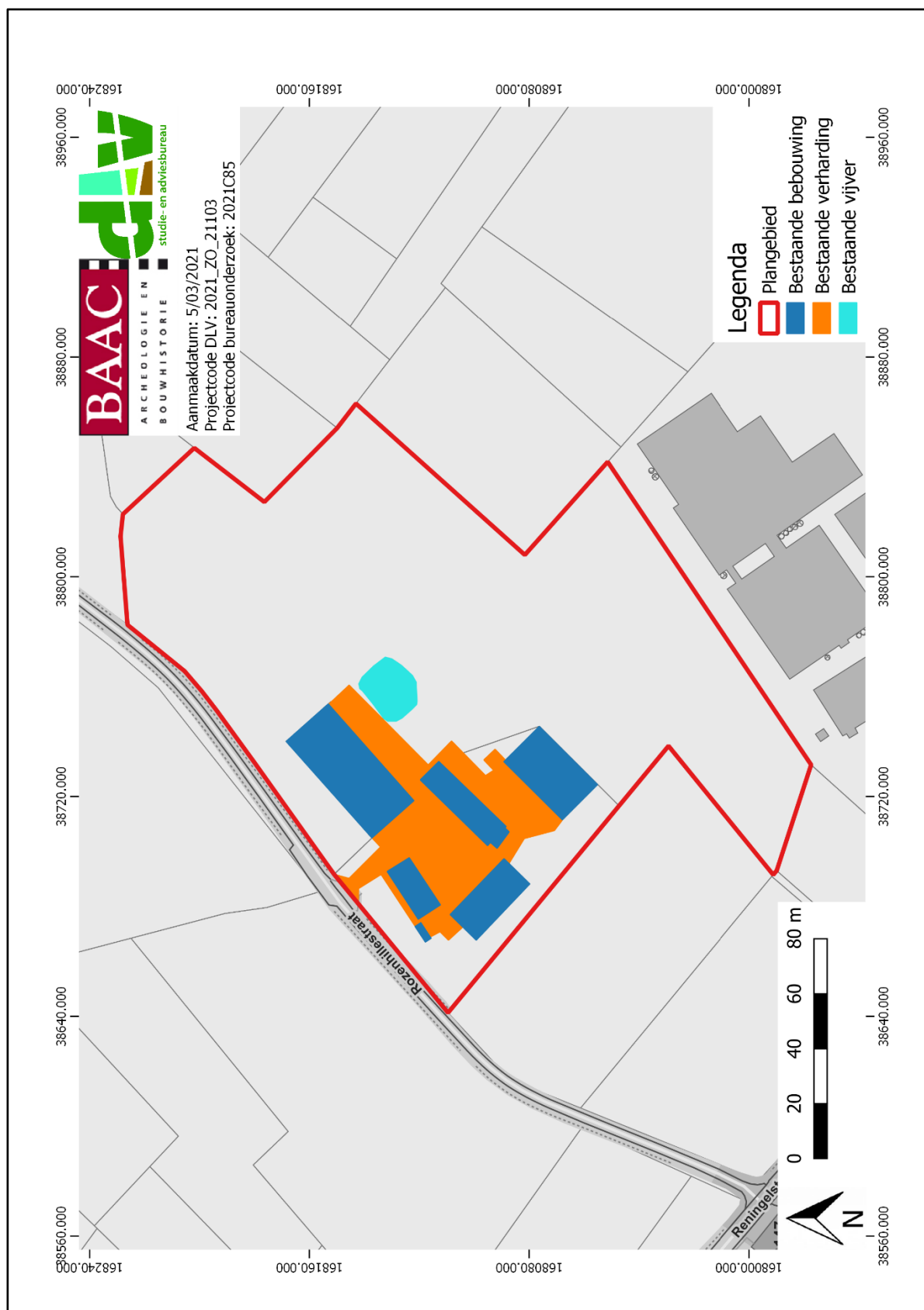
1.4.1 Huidige situatie

Op heden ligt een bestaand landbouwbedrijf op het terrein. Een oprit vanaf de Rozenhillestraat geeft uit op een verhard erf waarrond de gebouwen staan opgesteld. Aan de straatkant ligt de woning, twee schuren staan in het zuiden en oosten, een loods in het oosten achter de ene schuur en een stal in het noorden. Een vijver ligt in het noordoosten.

Het terrein is afhellend naar het noorden toe. De bebouwing in het noorden en oosten ligt duidelijk zichtbaar op een ophoging zodat deze op gelijk niveau kwam met de eerdere bebouwing in het zuiden.

De vijver ligt ca. twee meter onder het maaiveld van de ophoging en ca. een meter onder het noordelijke maaiveld.

Op de noordelijke en oostelijke weides liggen er drainagebuizen. Er is niet geweten waar die exact lopen.

⁴ AGIV 2021a

Figuur 1: Zicht op vijver en noordoostelijke gronden.⁵

Figuur 2: Zicht op oostelijke loods en ophoging ter hoogte van bestaande bebouwing⁶

⁵ Foto plaatsbezoek.

⁶ Foto plaatsbezoek.

Figuur 3: Zicht op vijver en verharding die gebruikt wordt als stapelplaats⁷

1.4.2 Geplande werken en bodemingrepen

Algemeen

De opdrachtgever plant op het terrein eerst een gedeeltelijke sloop, gevolgd door ophoging en nieuwbouw. De geplande werken hebben een totale oppervlakte van 6.513 m². De sloop overlapt volledig met de nieuwe bouwwerken.

In de eerste fase wordt een deel van de oostelijke schuur gesloopt (161,3 m²). Onder deze schuur is een mestput aanwezig tot op een diepte van ongeveer 1m. De verharding daarachter wordt ook deels verwijderd (49,1 m² + 143 m²) en de vijver wordt volledig gedempt (331 m²).

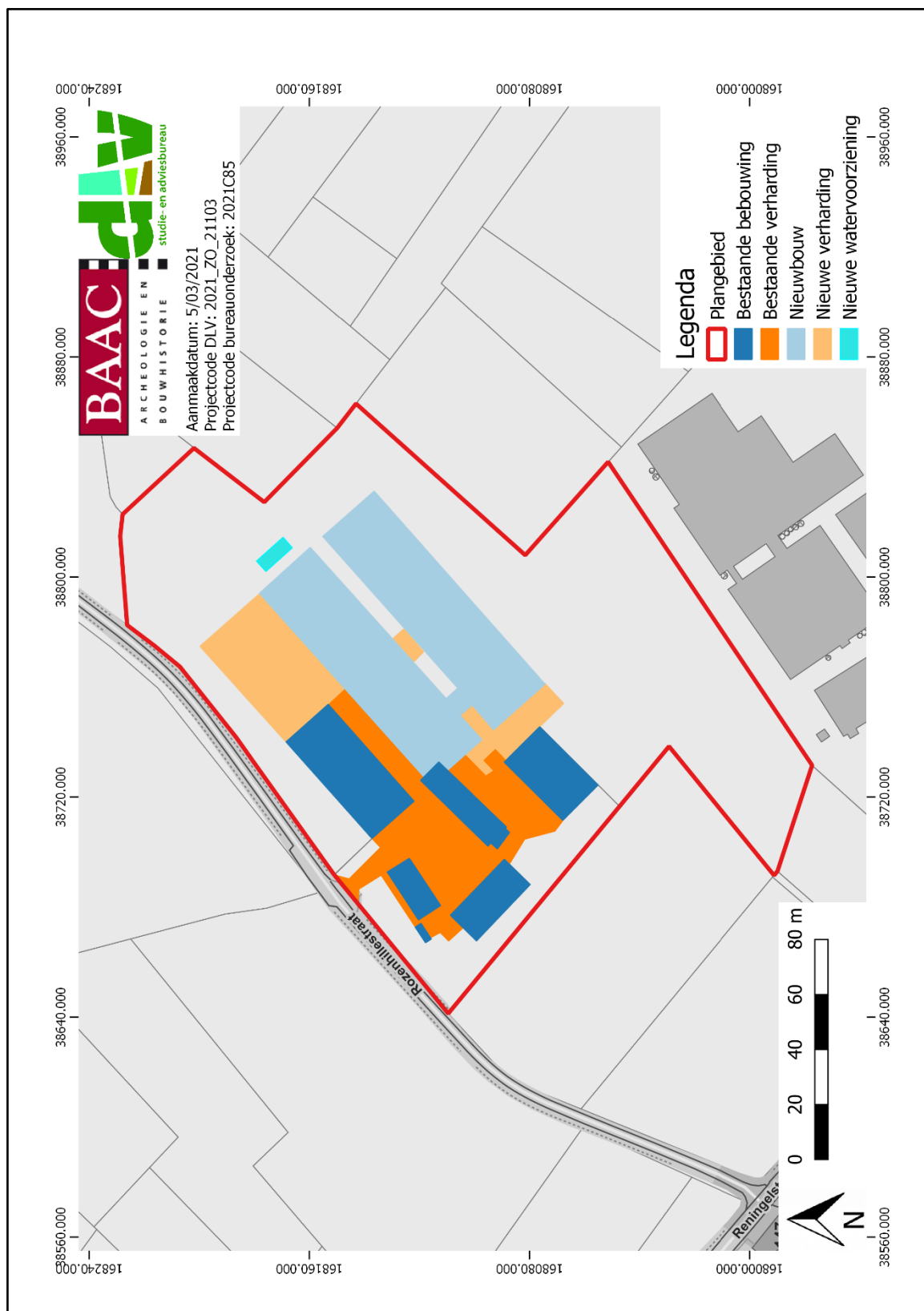
In tweede fase wordt er opgehoogd waar de nieuwe bebouwing komt. Er zal maximaal 2 m opgehoogd worden. Voorafgaandelijk aan deze ophoging wordt eerst de teelaarde afgegraven. Deze ophoging komt er om de nieuwe bebouwing op hetzelfde niveau te verkrijgen als de bestaande bebouwing. De drainagebuizen zullen hierbij waarschijnlijk geraakt en uitgehaald worden.

Daarna komen er twee nieuwe pluimveestallen (2.284 m² + 2.284 m²). Deze stallen worden verbonden door een technische ruimte (48 m²). De nieuwe stallingen zullen deels steunen op betonnen ringfunderingen en deels op poerfunderingen tot op voldoende draagkrachtige, vorstvrije ondergrond. Op heden wordt uitgegaan van zo'n 80 cm onder nieuw maaiveld, maar een toekomstige studie zal de definitieve diepte moeten aanduiden.

De nodige verharding wordt rondom de nieuwe stallen aangelegd (1.304 m² + 54 m² + 474 m²). Achter de bestaande stal komen er op de nieuwe verharding sleufsilo's. De definitieve dikte van de verharding moet nog worden bepaald door een toekomstige studie.

Ten noorden van de nieuwe stallen komt een nieuwe infiltratievoorziening (65 m²). Deze zal een diepte hebben van ca. 60 cm onder huidig maaiveld.

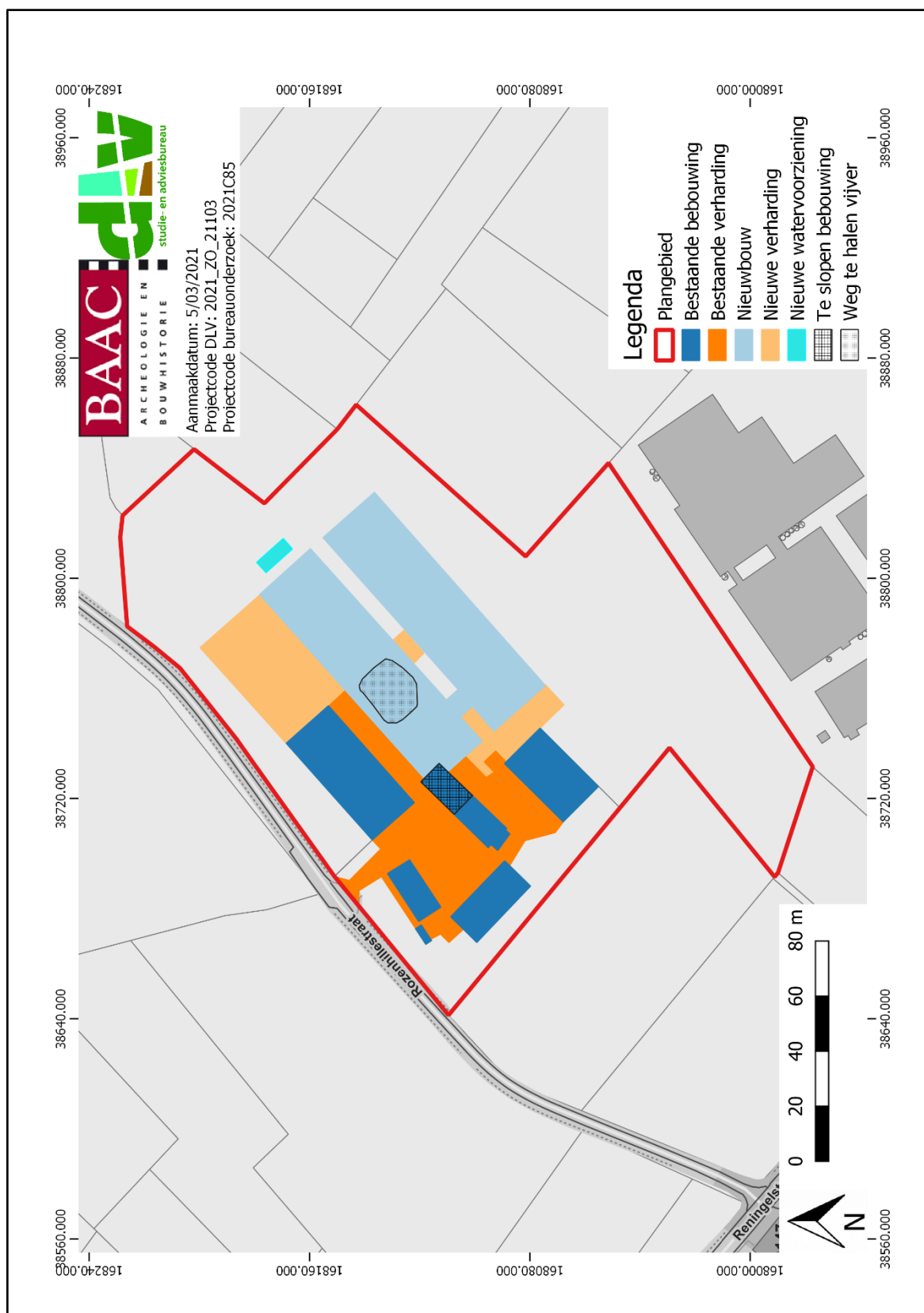
⁷ Foto plaatsbezoek.

Plan 4: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting⁸ op orthofoto⁹(digitaal; 1:1; 5.03.2021)

⁸ Plan opgemaakt door DLV op basis van plannen aangebracht door initiatiefnemer.

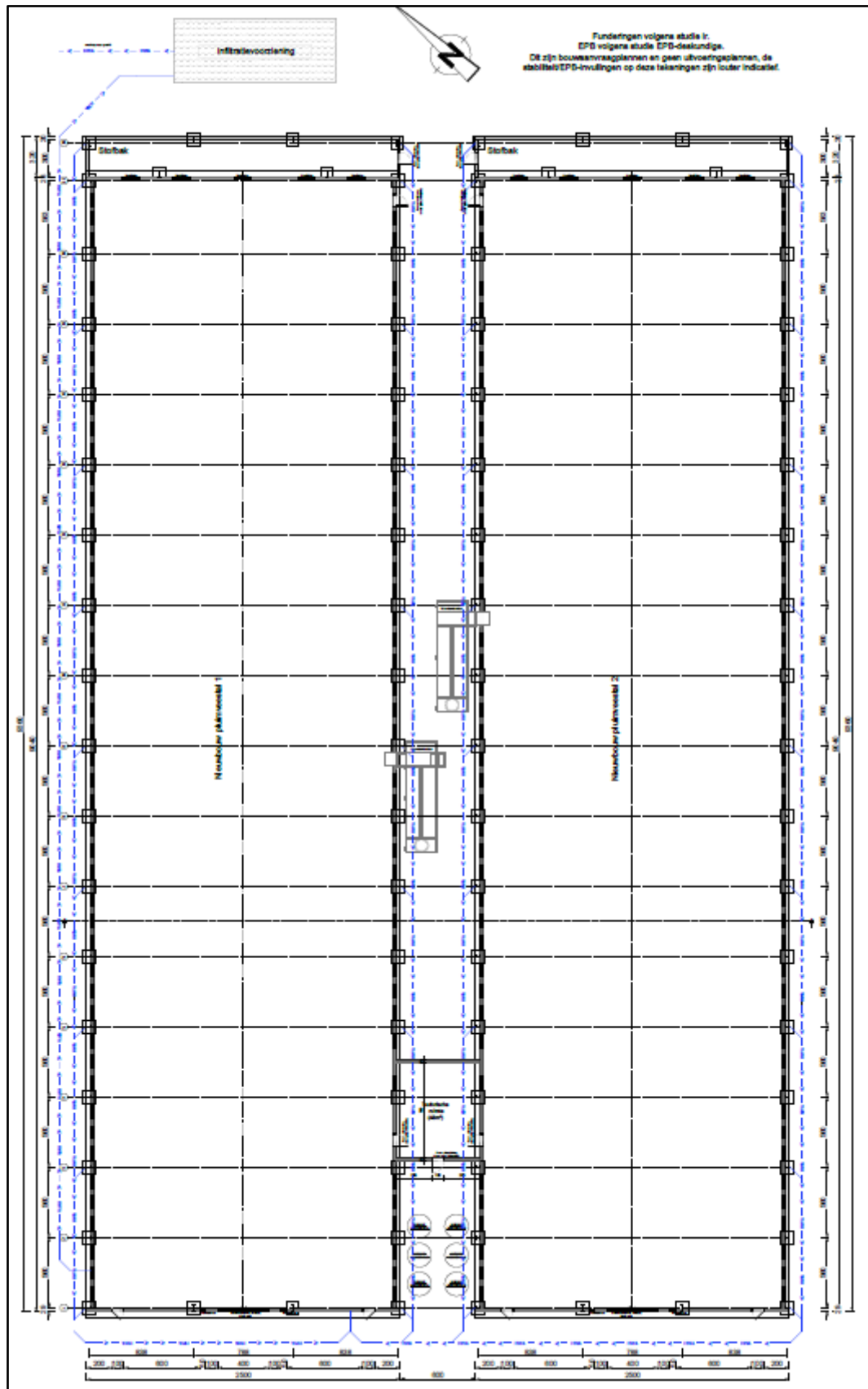
⁹ AGIV 2021b

Plan 5: Synthesekaart geplande werken¹⁰ op orthofoto¹¹ (digitaal; 1:1; 5.03.2021)

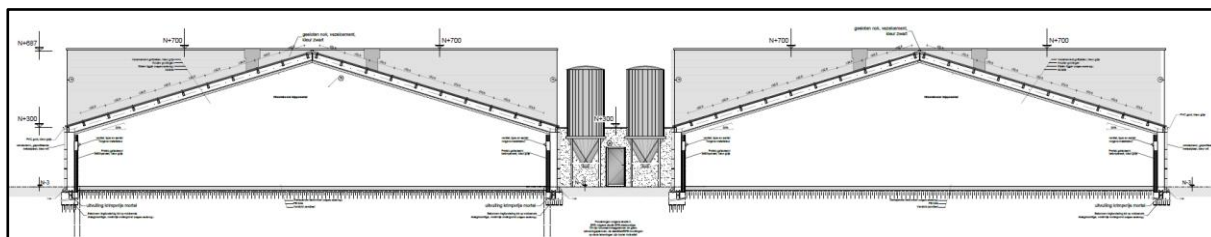
¹⁰ Plan opgemaakt door DLV op basis van plannen aangebracht door initiatiefnemer.

¹¹ AGIV 2021b

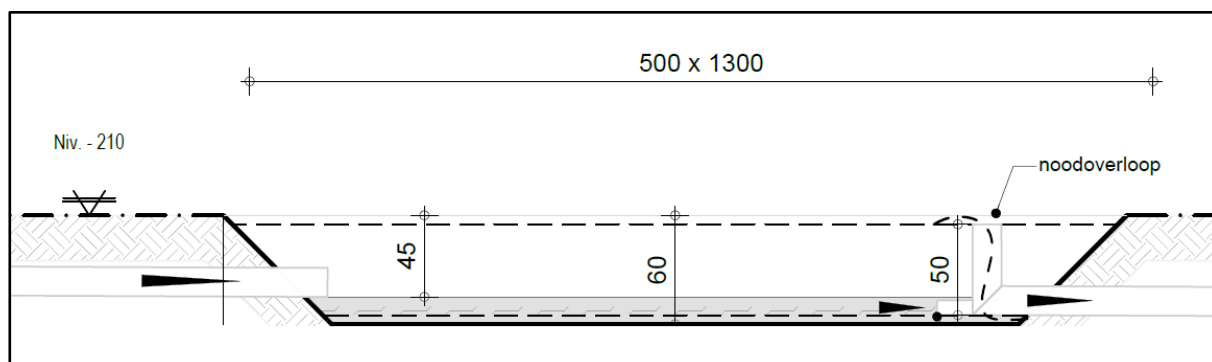

Figuur 4: Plattegrond nieuwbouw pluimveestallen en infiltratievoorziening¹²

¹² Plan aangebracht door initiatiefnemer.

Figuur 5: Doorsnede nieuwbouw pluimveestallen¹³

Figuur 6: Doorsnede nieuwe infiltratievoorziening¹⁴

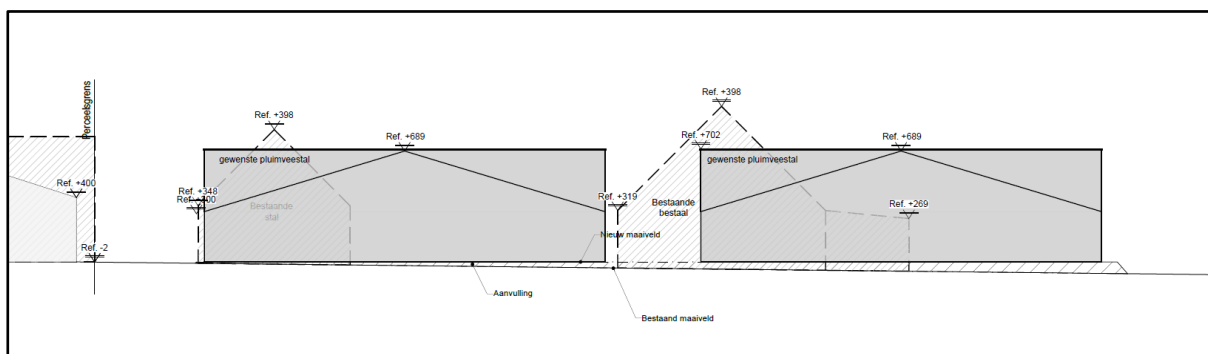
<u>Hemelwaterverordening:</u>	
<u>Hemelwaterkelder:</u>	
Inhoud:	201.600 L
Aangesloten dakoppervlakte:	4.616m ²
<u>Buffer-/infiltratievoorziening:</u>	
Benodigd buffervolume:	24.842,75 L
Voorziene buffervolume:	27.320 L
Benodigd infiltratieopp.:	39,7m ²
Voorziene infiltratieopp.:	47,06m ²

Figuur 7: Informatie nieuwe infiltratievoorziening¹⁵

¹³ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

¹⁴ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

¹⁵ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

Figuur 8: Terreindoorsnede ter hoogte van nieuwbouw pluimveestallen met ophoging¹⁶

Impactanalyse

Onder de deels te slopen schuur is een mestput aanwezig die tot ca. 1 m diepte onder maaiveld reikt. Daar is de ondergrond dus minstens tot op deze diepte verstoord. Aangezien de nieuwe stal niet zo diep reikt, zal er bijgevolg geen nieuwe impact komen op deze plaats. De te dempen vijver reikt eveneens heel wat dieper dan de geplande diepte van de nieuwe stal. Hierdoor is de impact op deze plaats onbestaande. Op de plaats nabij de bestaande bebouwing is er sprake van een ophoging/talud, waarbij de originele bodemopbouw is bewaard. Deze ophoging gaat geleidelijk over naar het originele niveau in het noorden en het oosten. Om deze ophoging te bewerkstelligen, werd indertijd reeds de nodige teelaarde afgegraven en nieuw sediment aangevoerd.

Op de plaats waar er op heden geen bebouwing of ophoging aanwezig is, kan de impact groot genoemd worden. Voor de ophoging zal eerst de teelaarde afgegraven worden. Daarnaast kan niet gegarandeerd worden dat de funderingen en kelders van de nieuwbouwwolumes niet tot in de originele bodem zullen doordringen. De nieuwe infiltratievoorziening komt volledig onder het huidige maaiveld te liggen en zal dus met zekerheid de bestaande bodemopbouw beschadigen. Daarbovenop moet er rekening gehouden worden met een extra veiligheidsbuffer van 20 cm bij elke geplande ingreep. Hierdoor is de impact groot.

1.5 Randvoorwaarden

Aangezien er nog onzekerheid bestaat over het verkrijgen van de omgevingsvergunning, betreft het hier een archeologienota met uitgesteld vooronderzoek. Dit houdt in dat de ingreep in de bodem zoals gesteld in het programma van maatregelen op een later tijdstip, na het verkrijgen van zekerheid over de omgevingsvergunning uitgevoerd dient te worden.

¹⁶ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

2 Bureauonderzoek

2.1 Werkwijze en strategie

Een bureauonderzoek kadert binnen een archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. Het archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek, het vaststellen van de aan- of afwezigheid van een archeologische vindplaats, zonder de mogelijk aanwezige archeologische resten wezenlijk aan te tasten. Het bureauonderzoek bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem door de studie van gekende of ontsloten informatiebronnen.

2.1.1 Onderzoeksvragen

Volgende onderzoeksvragen zullen in dit bureauonderzoek behandeld worden:

- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?
- Zijn er archeologische waarden aanwezig binnen het onderzoeksterrein?

Indien er archeologische waarden aanwezig zijn binnen het onderzoeksterrein:

- Wat is de aard van deze waarden?
- Wat is de bewaringstoestand van deze waarden?
- Betreft het behoudenswaardige archeologische waarden?
- Wat is de relatie tussen deze waarden en het landschap?
- Wat is de impact van de geplande bodemingrepen op deze waarden?

2.1.2 Heuristiek

Het doel van het bureauonderzoek is de formulering van een archeologische verwachting van de onderzoekslocatie. Deze verwachting wordt opgesteld op basis van gekende landschappelijke, geologische, archeologische, historische en geografische bronnen.

Een eerste stap bij het formuleren van een archeologische verwachting voor de onderzoekslocatie is deze te situeren binnen een breder landschappelijk kader. Hierbij wordt beroep gedaan op de gekende geografische en geologische bronnen en kaarten.

Administratieve en geografische kaarten:

- GRB/kadasterkaart
- Topografische kaart

- Orthofoto
- Tertiairgeologische kaart
- Quartairgeologische kaart
- Bodemkaart

De basis van de desktopstudie bestaat verder uit een historische studie van de onderzoekslocatie en zijn directe omgeving. Hierbij wordt de gekende archeologische en historische vakliteratuur over de onmiddellijke omgeving van het plangebied geconsulteerd.

Een bijkomende belangrijke bron van informatie is het historisch kaartmateriaal. Op basis van deze oude kaarten kan een beeld worden gegeven van de evolutie van de bebouwing in het plangebied door de eeuwen heen, maar met dien verstande dat de draad slechts kan opgepikt worden vanaf het moment dat de eerste kaarten voor het gebied verschenen. Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op deze kaarten geen garantie dat er niets geweest is. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijke bouwwerken zoals stadsomwallingen, kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er geen of weinig aandacht voor de burgerlijke architectuur. Het was vaak niet de bedoeling om de huizen in detail of juist weer te geven. Pas vanaf de 19^e eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kadasterkaarten.

Volgende historische kaarten werden opgezocht en geanalyseerd:

- CAI-kaart
- Ferrariskaart
- Atlas der Buurtwegen
- Poppkaart
- Vandermaelenkaart

De CAI-kaart wordt weergegeven met het grootschalig referentiebestand als onderkaart. De onmiddellijke omgeving rondom wordt op de Ferraris-, Atlas der Buurtwegen, Popp- en Vandermaelenkaart besproken. De beschrijving gebeurde onder meer op basis van de legende uit *België in kaart*.¹⁷ Indien er een bijzondere locatie op te merken is, wordt deze, indien mogelijk, vernoemd bij naam en uitgebreider beschreven. De historische en archeologische kaarten worden gebruikt om een historisch-archeologische interpretatie van de locatie te bekomen.

Bij Jan Decorte, erfgoedconsulent van de IOED CO7, werd ten rade gegaan voor extra informatie betreffende archeologie in de omgeving van het onderzochte terrein. Daarnaast werd door Birger Stichelbaut van de onderzoekseenheid archeologie aan de UGent een desktoponderzoek naar de wereldoorlogwaarden binnen de contouren van het plangebied uitgevoerd.

¹⁷ BEYAERT et al. 2006

2.2 Assessment

In dit deelhoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de beschikbare kennis inzake bodemkunde, geomorfologie, historie, cartografie en archeologie met betrekking tot het plangebied en omgeving. Deze informatie vormt de basis voor de archeologische verwachting van het onderzoeksgebied.

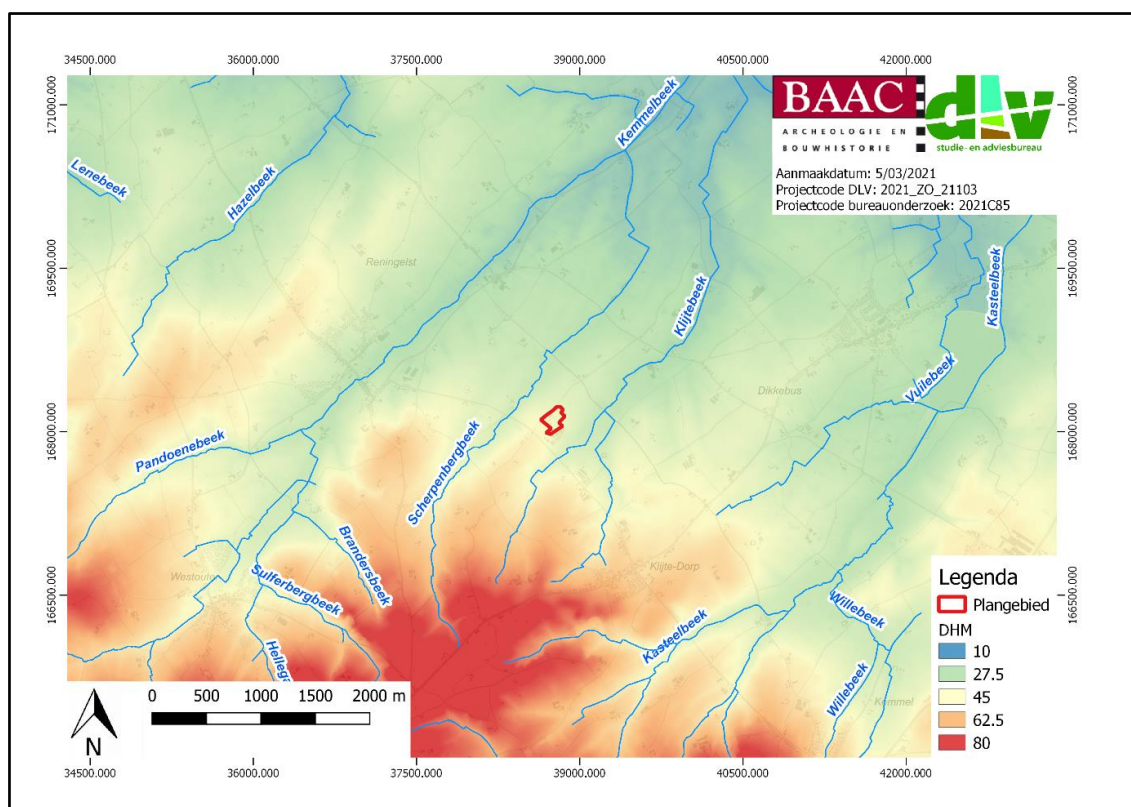
2.2.1 Landschappelijk kader

Hieronder volgt een overzicht van het grondgebruik en de aardkundige, hydrografische en fysisch-geografische gegevens van het plangebied.

Topografische situering

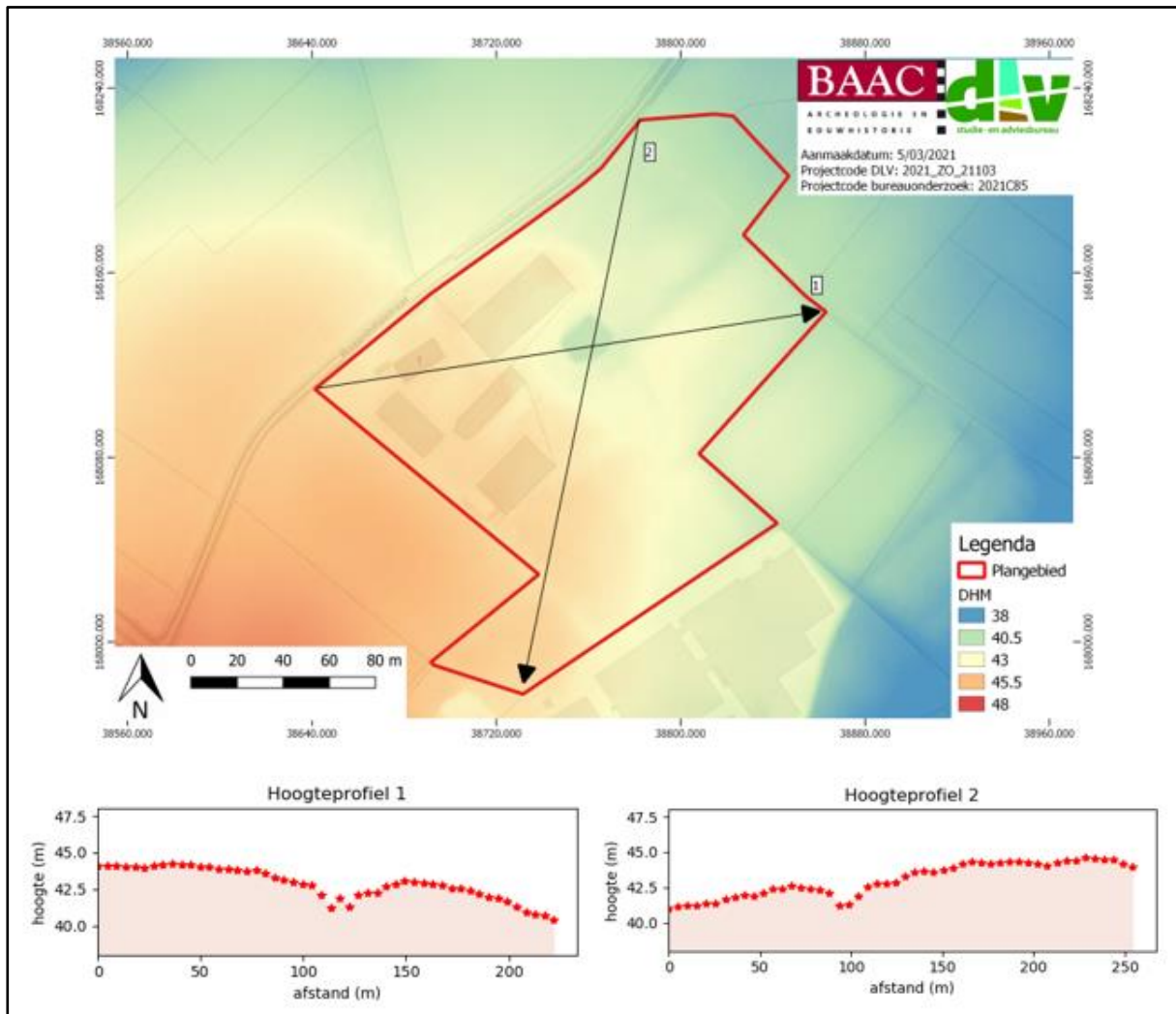
De exacte locatie van het plangebied is weergegeven op Plan 1 en Plan 2. Het plangebied is gelegen aan de Rozenhillestraat 1 te Loker, deelgemeente van Heuvelland.

De gemeente Loker is gelegen in de Westhoek en de Zuidvlaamse Bergen, gedeeltelijk op de westflank van de Kemmelberg (156 m), aan de voet van de Rodeberg (143 m); de Scherpeberg (125 m) ligt volledig op het grondgebied. De omgeving rond het plangebied bevindt zich op een noordelijke uitloper van deze getuigenheuveld. Volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) ligt het plangebied tussen 41 en 45 m + TAW. Het is hierbij licht afhellend naar het noordoosten toe. De bebouwing ligt duidelijk hoger en de aflijning van een ophoging voor deze bebouwing is te ontwaren in het noordoosten. De vijver is ook duidelijk herkenbaar.

Plan 6: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM)¹⁸, met aanduiding van de waterwegen (1:1; digitaal; 5.03.2021)

¹⁸ AGIV 2021a

Plan 7: Plangebied en hoogteprofielen op het DHM¹⁹ (1:1; digitaal; 5.03.2021)

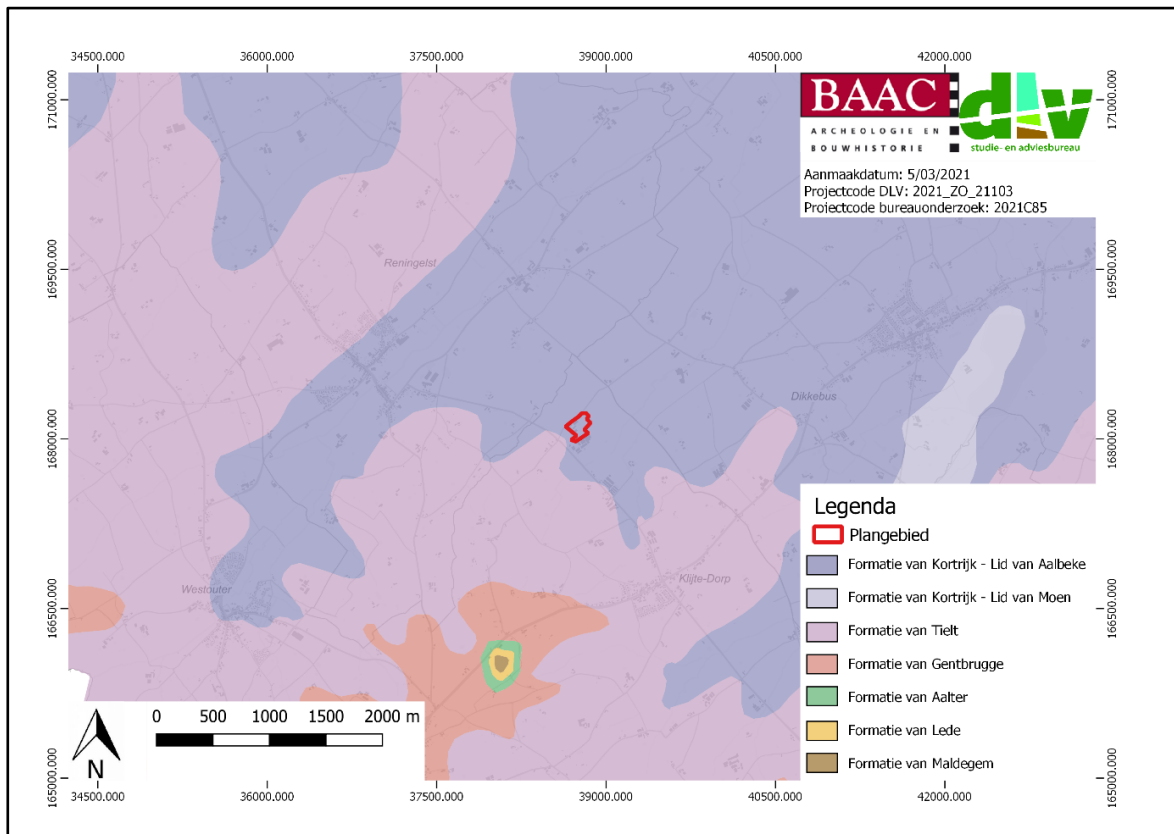
¹⁹ AGIV 2021b

Landschappelijke en hydrografische situering

In geomorfologisch opzicht bevindt het plangebied zich op de kamlijn van de Vlaamse Heuvels.²⁰ Deze werd gevormd door een reeks getuigenheuvels, opgebouwd uit ijzerzandsteen daterende uit het laat-Mioceen.

Paleogeen en Neogeen (Tertiair)

De omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door afzettingen van de Formatie van Kortrijk, meer bepaald het Lid van Aalbeke (Plan 8). Dit wordt gekenmerkt door donkergrijze tot blauwe klei met glimmers.

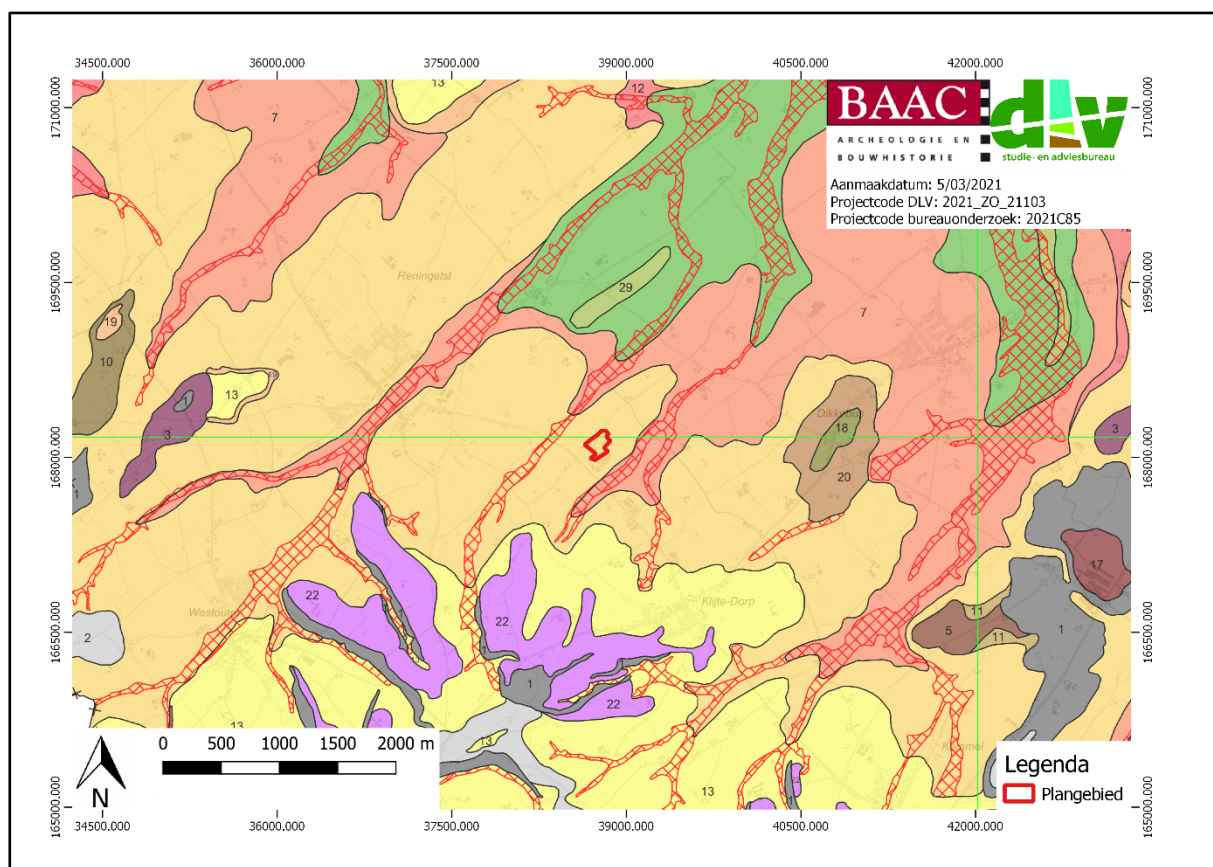
Plan 8: Plangebied op de Tertiairgeologische kaart²¹ (1:50.000; digitaal; 5.03.2021)

²⁰ DE MOOR & MOSTAERT 1993

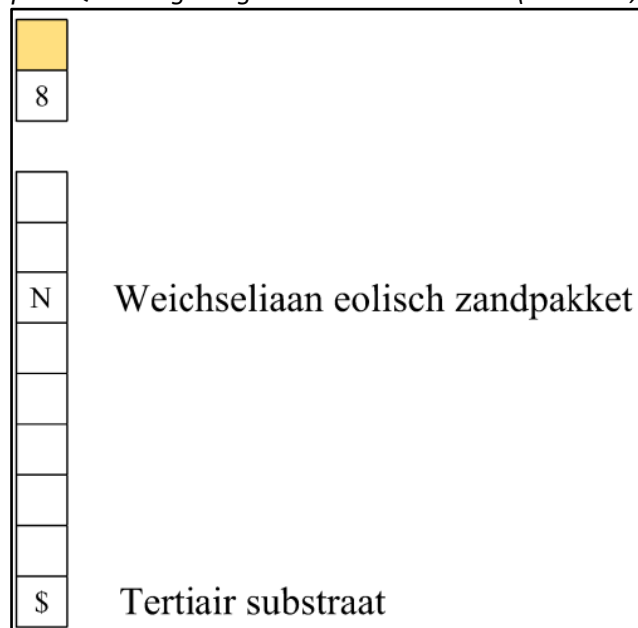
²¹ DOV VLAANDEREN 2021a

Quartair

Op de Quartairgeologische kaart 1:50.000 is het plangebied gekarteerd als 8 (Plan 9). Hierbij ligt een eolisch zandpakket uit het weichseliaan boven op het tertiair substraat.

Plan 9: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:50.000²² (1:50.000, digitaal; 5.03.2021)

Figuur 9: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart betreffende het plangebied²³

²² DOV VLAANDEREN 2021c

²³ DOV VLAANDEREN 2021c

Bodem

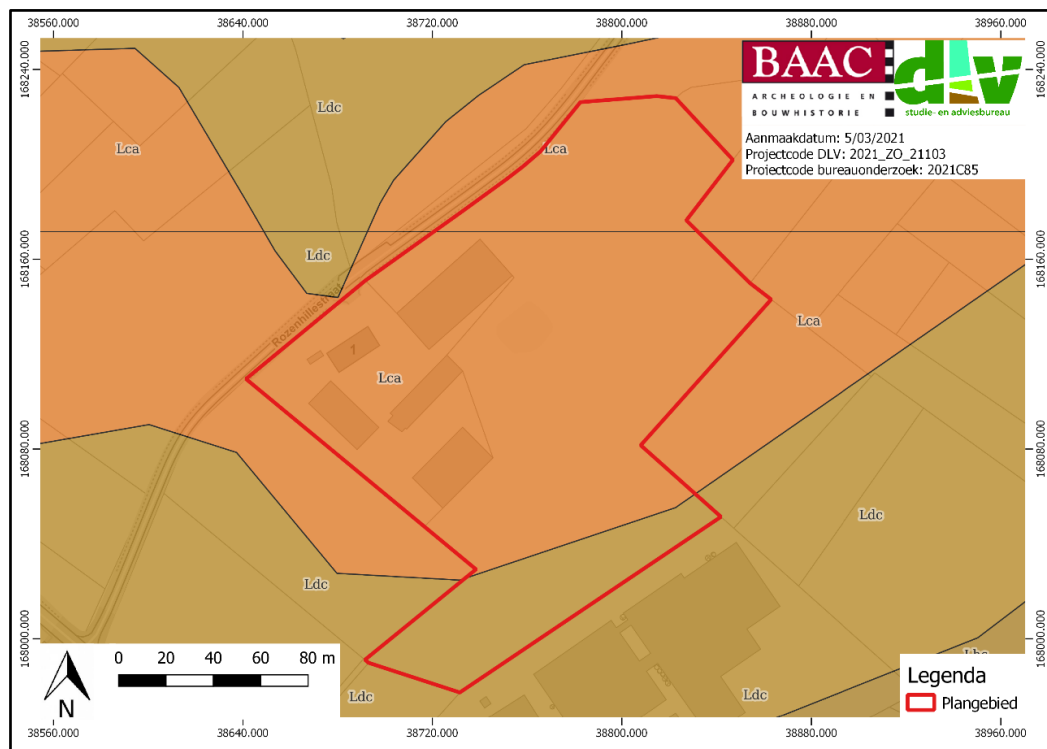
Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het plangebied voor het overgrote deel gekarteerd als Lca, in het zuiden komt een streepje Ldc voor.

- Lca = Matig droge zandleembodem met textuur B horizont

Bij Lca rust de Ap op een E horizont (ongeveer 40 cm dik) of rechtstreeks op de textuur B. Bij Lca is de textuur B aangereikt met klei en sesquioxiden, het is een bruin zwaar zandleem. In vele gevallen komt een substraat voor op wisselende diepte. Roestverschijnselen beginnen tussen 80 en 120 cm. Normaal hebben deze gronden geen watergebrek noch wateroverlast. De substraatgronden zijn in het voorjaar koud en laat te bewerken en kunnen in de zomer bij aanhoudende droogte aan watergebrek lijden. Ze zijn geschikt voor veeleisende teelten, en zeer geschikt voor weinig eisende teelten.

- Ldc = Matig natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont

De Ldc series zijn matig natte, matig gleyige zandleemgronden met donker grijsbruine bouwvoor. Onder de Ap komt een bleekbruin uitgeloopte horizont voor die aan de kontaktzone met de textuur B zwakke roestverschijnselen vertoont. Bij Ldc is de textuur B verbrokken, sterk gevlekt en door oxydo-reductieverschijnselen met bruinrode en grijze vlekken doorweven. Soms wordt het materiaal zwaarder of zandiger in de diepte. Heel dikwijls komt op wisselende diepte het Tertiair substraat voor. Boven het klei- of klei-zandsubstraat komt veelal een roestige band voor ten gevolge van het stagnerend water. Roestverschijnselen beginnen globaal in het bovenste deel van de textuur B. Deze bodems zijn te nat in de winter, blijven lang fris in de lente en zijn algemeen goed vochthoudend in de zomer. Rationeel gebruik als akkerland vereist drainering. Deze series zijn goede akkerlandgronden, mits drainering geschikt voor alle teelten.

Plan 10: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen²⁴ (1:1; digitaal; 5.03.2021)

²⁴ DOV VLAANDEREN 2021a

2.2.2 Historisch kader

Loker komt voor het eerst voor in 1072 onder de benaming Lokerne.²⁵ Etymologisch betekent het heldere beek, of is het afgeleid van het middelnederlandse Lok (Lok = ad of omheining).

Loker, gelegen nabij de heerbaan Cassel-Kortrijk was reeds bewoond ten tijde van de Romeinen: een brandrestengraf, op de mote de Galooie wijst op deze aanwezigheid. De Galooie, mote gelegen ten zuidwesten van de dorpskom, aan de voet van de Rodeberg nabij de Galooiebeek, werd door de heren van Loker uitgekozen als versterking. In de eerste helft van de 16de eeuw geraakte de vesting in onbruik. Naast de versterkte mote bezaten de heren van Loker een in 1200 vermelde villa, waarop de hoeve zogenaamd "Locrehof" (Dranouterstraat nummer 41) teruggaat. De heren van Loker waren in de 12de eeuw invloedrijk aan het hof van de graven van Vlaanderen. Vervolgens ging de heerlijkheid over op het geslacht van Béthune, dan op de stem van Honschoote en tenslotte op de familie van Horne.

Loker werd tijdens de Eerste Wereldoorlog volledig verwoest, voornamelijk tijdens het Duits offensief in maart 1918 werd aldaar hevig gevochten, zie militaire begraafplaatsen: Loker nummer 10 Cemetery (Dranouterstraat), Loker Hospice Cemetery (Bergstraat), Locre Churchyard (Ieperstraat) en het Franse gedenkteken op de gevel van het voormalig gemeentehuis (Ieperstraat). Voor de geschiedenis van het plangebied tijdens de Eerste Wereldoorlog wordt verwezen naar het extra desktoponderzoek uitgevoerd door Birger Stichelbaut, onderzoeker aan de UGent. Dit onderzoek is meegegeven in bijlage.

Na de oorlog werd het dorp grosso modo naar vooroorlogse aanleg wederopgebouwd: een langgestrekt dorp met specifieke lintbebouwing en geïsoleerde hoevebouw naar de gemeentegrenzen toe.

2.2.3 Cartografische bronnen

Een bijkomende belangrijke bron van informatie is het historisch kaartmateriaal. Op basis van deze oude kaarten kan een beeld worden gegeven van de evolutie van de bebouwing in het plangebied door de eeuwen heen, maar met dien verstande dat de draad slechts kan opgepikt worden vanaf het moment dat de eerste kaarten voor het gebied verschenen. Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op deze kaarten geen garantie dat er niets geweest is. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijke bouwwerken zoals stadsomwallingen, kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er geen of weinig aandacht voor de burgerlijke architectuur. Het was vaak niet de bedoeling om de huizen in detail of juist weer te geven. Pas vanaf de 19^e eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kadasterkaarten. Een concrete huisgeschiedenis is uit het cartografisch materiaal alleen niet af te leiden. De kaarten kunnen wel ondersteunend werken.

Ferraris (1771-1778)

De Ferrariskaarten zijn een verzameling van 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Ze zijn opgemaakt tussen 1771 en 1778 onder leiding van Joseph de Ferraris, een generaal bij de Oostenrijkse artillerie en veldmaarschalk in de Oostenrijkse Nederlanden. Het is de eerste systematische kartering van het Belgische grondgebied.²⁶

²⁵ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Loker [online] <https://id.erfgoed.net/themas/14160> (Geraadpleegd op 05-03-2021)

²⁶ KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË 2021

Op de Ferrariskaart (Plan 11) is te zien dat het plangebied vooral bebost is, met twee gebouwen in het westen. Deze hebben een andere opstelling dan de huidige, waardoor vermoed kan worden dat deze geen directe voorlopers zijn van de huidige bebouwing.

De voorloper van de huidige Rozenhillestraat ligt reeds aan de noordwestelijke grens van het plangebied. De omgeving wordt vooral gekenmerkt door verspreide hoevebebouwing, kleinschalige bebossing en landbouwgronden (zowel weide- als akkerland).

Vandermaelen (1846-1854)

Een volgende bron zijn de Vandermaelenkaarten (Plan 12), die gemaakt zijn door Philippe Vandermaelen. Zijn gedetailleerde (schaal 1:20.000) *Carte topographique de la Belgique* is tussen 1846 en 1854 gemaakt en bestaat uit 250 folio's.²⁷

De Vandermaelen is ietwat verkeerd opgetekend, waardoor de georeferentie niet volledig kan kloppen. Daarnaast is er – afgaande op de datum van optekening die quasi gelijktijdig loopt met de Atlas der Buurtwegen – te zien dat de opstelling van de bebouwing zeer zwaar verschilt van de voorgaande Ferrariskaart, maar ook van de Atlas der Buurtwegen. Het is mogelijk dat de bebouwing gewoonweg volledig verkeerd is opgetekend, of op zeer korte tijd zeer zwaar onder handen genomen is. Een onverharde voetweg ligt in het zuiden van het plangebied en loopt van west naar oost.

Atlas der Buurtwegen (1843-1845)

Een andere 19^e-eeuwse kadasterkaart is de Atlas der Buurtwegen (Plan 13). Deze atlas werd opgemaakt in opdracht van de wetgever en had als doel om ondubbelzinnig aan te duiden welke kleine wegen een openbaar karakter hadden. Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.²⁸

De Atlas der Buurtwegen toont de directe voorlopers van de huidige hoevewoning en zuidelijke schuur. Deze zullen hoogstwaarschijnlijk nog historische kernen bevatten van deze bebouwing. De vijver centraal op het plangebied is op vandaag ook nog steeds aanwezig. De onverharde voetweg in het zuiden is nog te zien.

Popp (1842-1879)

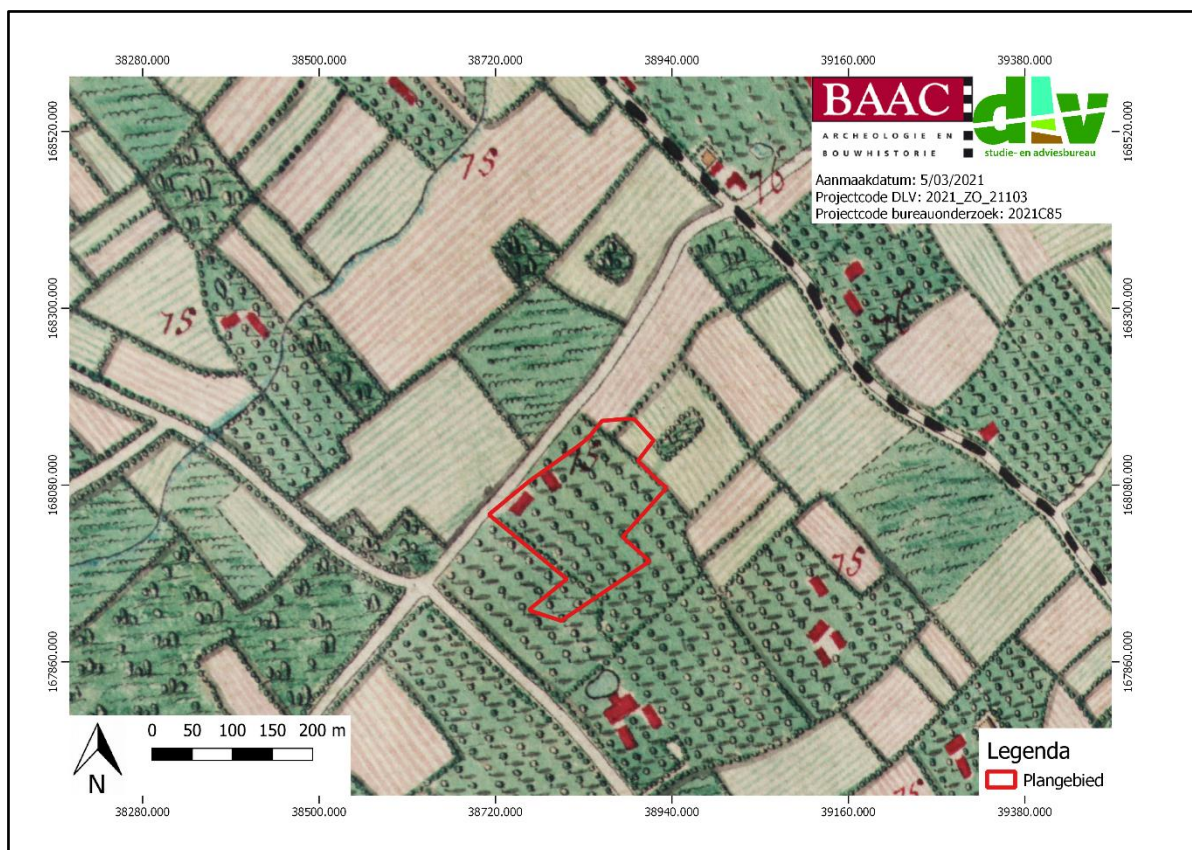
De Poppkaarten (Plan 14) zijn het levenswerk van Philippe-Christian Popp (1805-1879). Van 1842 tot aan zijn dood in 1879 werkte hij aan zijn atlas. Ongeveer alle gemeenten van de toenmalige provincies Brabant, Henegouwen, Luik, Oost- en West-Vlaanderen had hij getekend en gedrukt.²⁹

De situatie is dezelfde zoals op de Atlas der Buurtwegen.

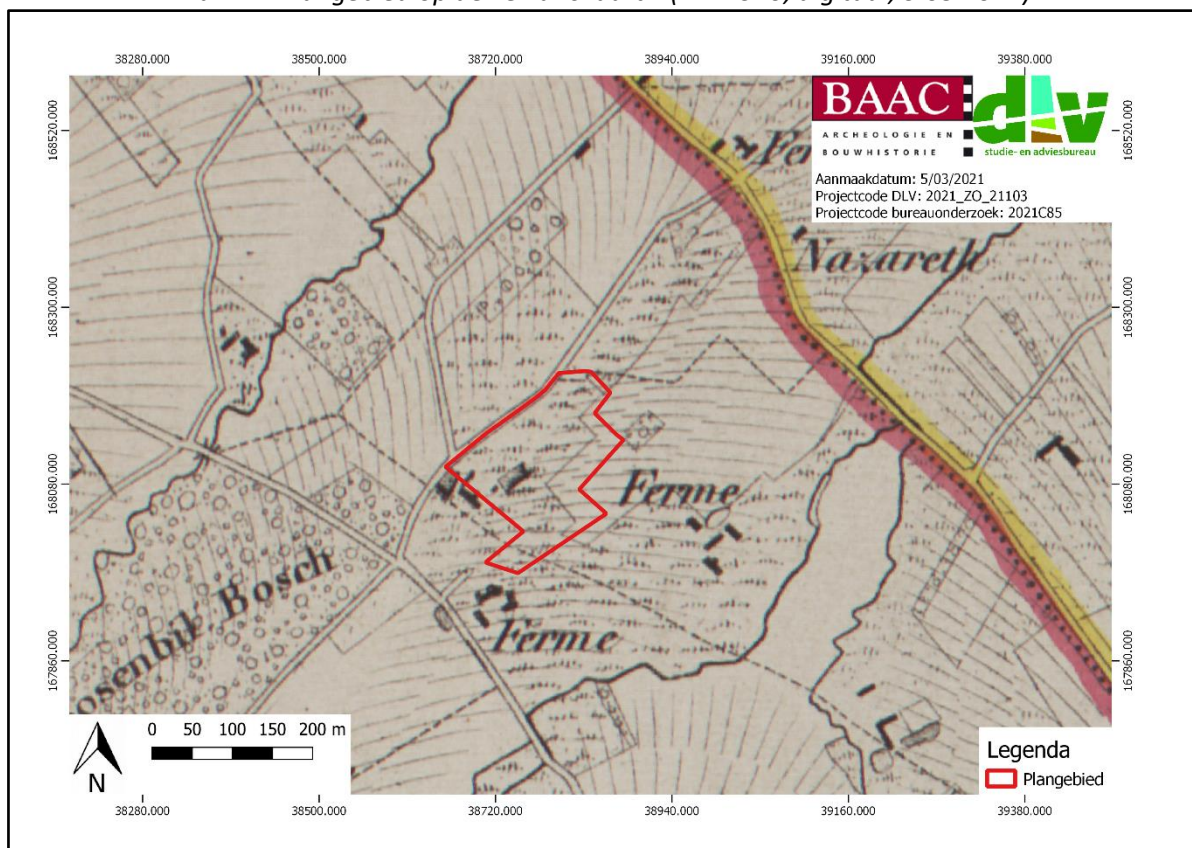
²⁷ GEOPUNT 2021e

²⁸ GEOPUNT 2021d

²⁹ KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË 2021

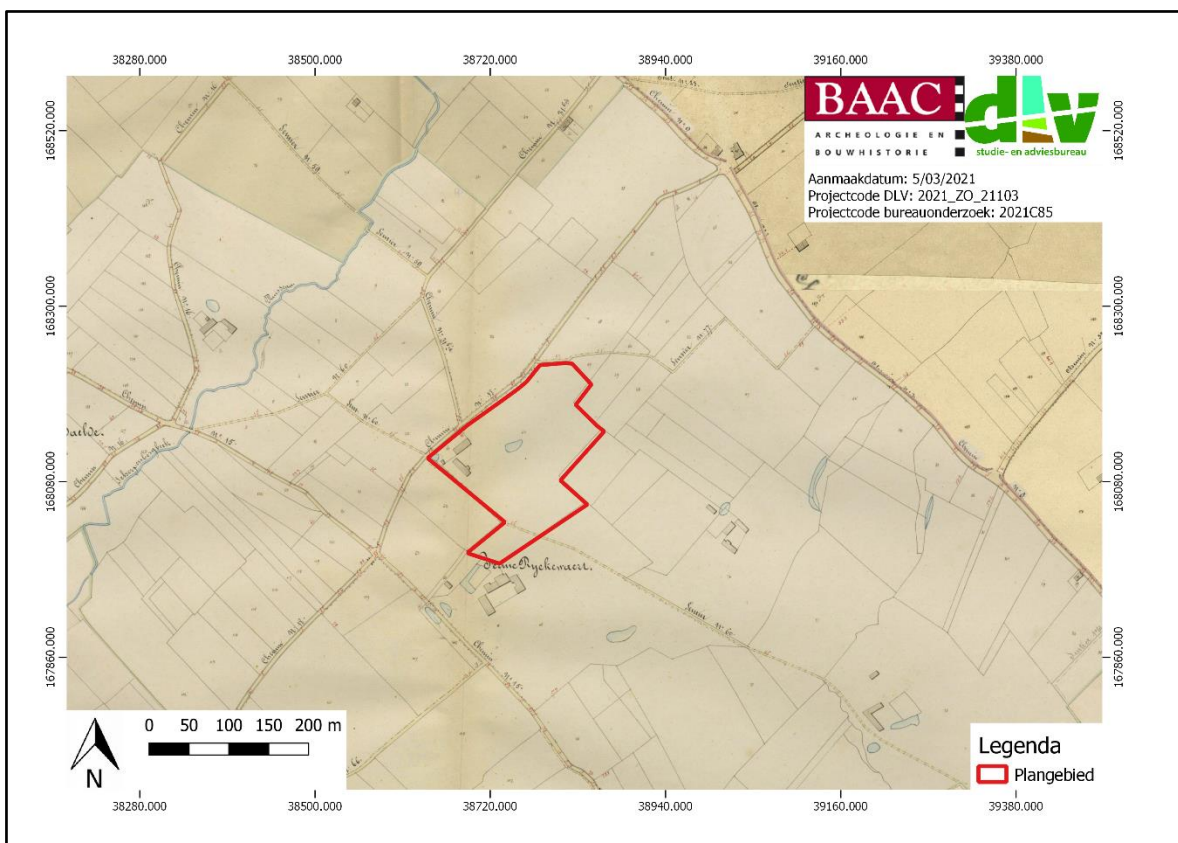
Plan 11: Plangebied op de Ferrariskaart³⁰ (1:11.520; digitaal; 5.03.2021)

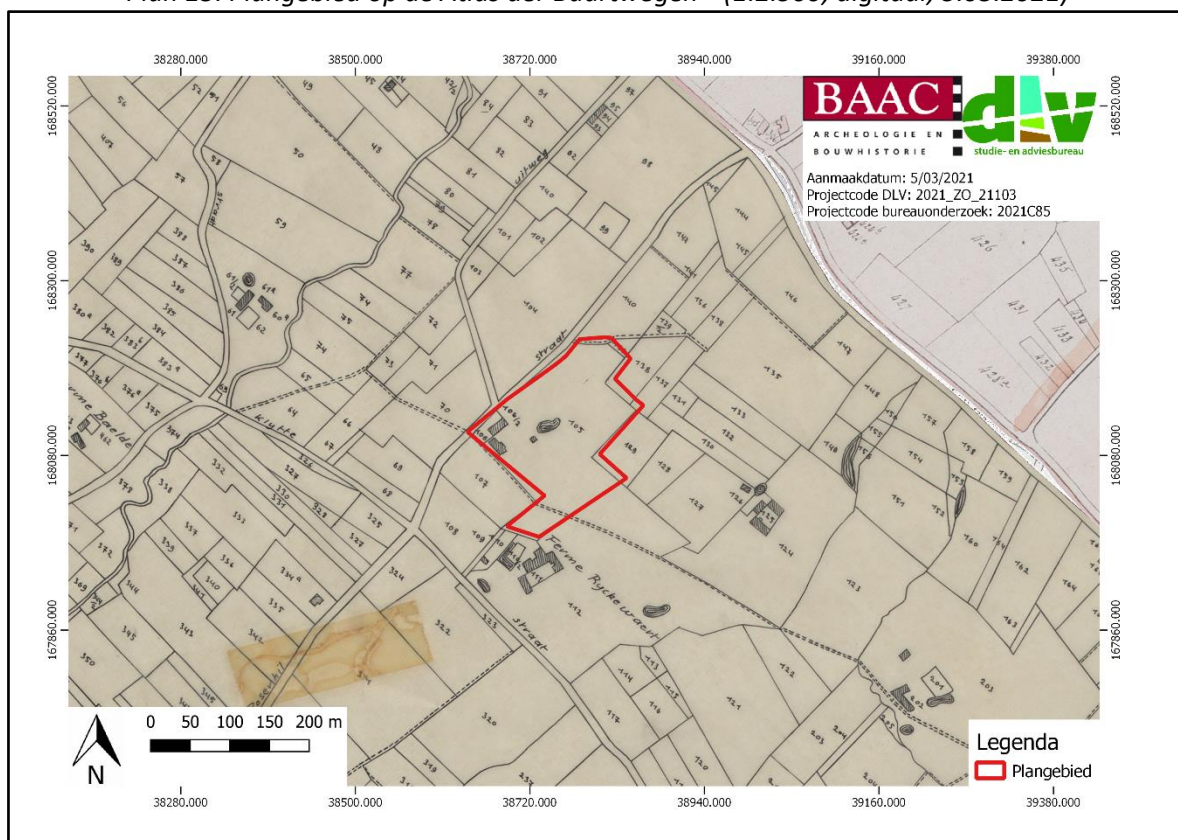
Plan 12: Plangebied op de Vandermaelenkaart³¹ (1:20.000; digitaal; 5.03.2021)

³⁰ GEOPUNT 2021a

³¹ GEOPUNT 2021e

Plan 13: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen³² (1:2.500; digitaal; 5.03.2021)

Plan 14: Plangebied op de Poppkaart³³ (onbekend; digitaal; 5.03.2021)

³² GEOPUNT 2021d

³³ GEOPUNT 2021b

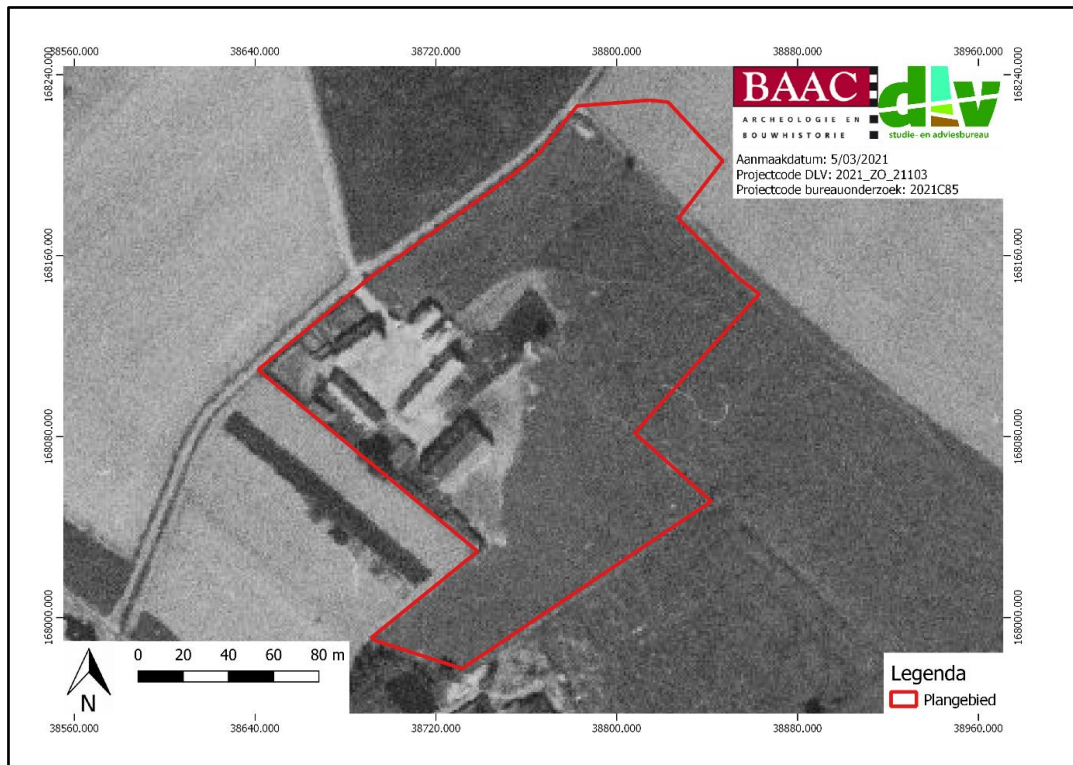
Eerste Wereldoorlog

Voor cartografische en luchtfotografische bronnen uit de Eerste Wereldoorlog wordt verwezen naar het extra desktoponderzoek uitgevoerd door Birger Stichelbaut (UGent) in extra bijlage. In dat onderzoek werd een aanzienlijke densiteit aan sporen aan het licht gebracht. Het gaat samengevat om:

- Twee Britse loopgraven uit 1916. Vooral de loopgraaf met eilandtraversen is van belang aangezien dit een weinig voorkomend type is die bovendien nog niet eerder archeologisch is onderzocht.
- In de late zomer en herfst van 1917 werd nabij en op het projectgebied een omvangrijk Brits kamp opgericht dat bestond uit barakken en tenten. Hoewel de archeologische impact van deze structuren zelf heel laag of minimaal zal zijn is het wel een signaal dat er afvalcontexten kunnen aangetroffen worden die iets leren over het dagelijkse leven in een dergelijk Brits barakkenkamp.
- Na het Duitse voorjaarsoffensief komt het projectgebied dichterbij de frontlijn te liggen. In de zomer van 1918 zien we een tweede fase van loopgravenbouw op loopgravenkaarten. Hun vorm zal minder waarheidsgetrouw zijn weergegeven hierop doordat ze slechts schematisch worden aangeduid op de brondocumenten.
- De aanwezigheid van niet-ontplofte munitie kan niet worden uitgesloten, er zijn echter geen historische luchtfoto's beschikbaar voor de laatste maanden van de oorlog die dit kunnen documenteren.

Luchtfoto's 1971, 1979-1990, 2008-2011 en 2020

Deze luchtfoto's laten de moderne situatie en verloop ervan doorheen de voorbije halve eeuw zien. Op de luchtfoto van 1971 is te zien dat de stal in het noorden nog niet gebouwd is (Plan 15). Op deze plaats is er kleinschalige bebouwing te zien die uiteindelijk rond 1979-1990 plaats zal maken voor de huidige stal (Plan 16). De bebouwing blijft sindsdien quasi dezelfde tot op vandaag. De historische vijver lijkt in 1971 ook heel wat kleiner te zijn dan op de volgende luchtfoto. De verharding zal met doorheen de laatste decennia ook uitgroeien tot op de situatie van vandaag.

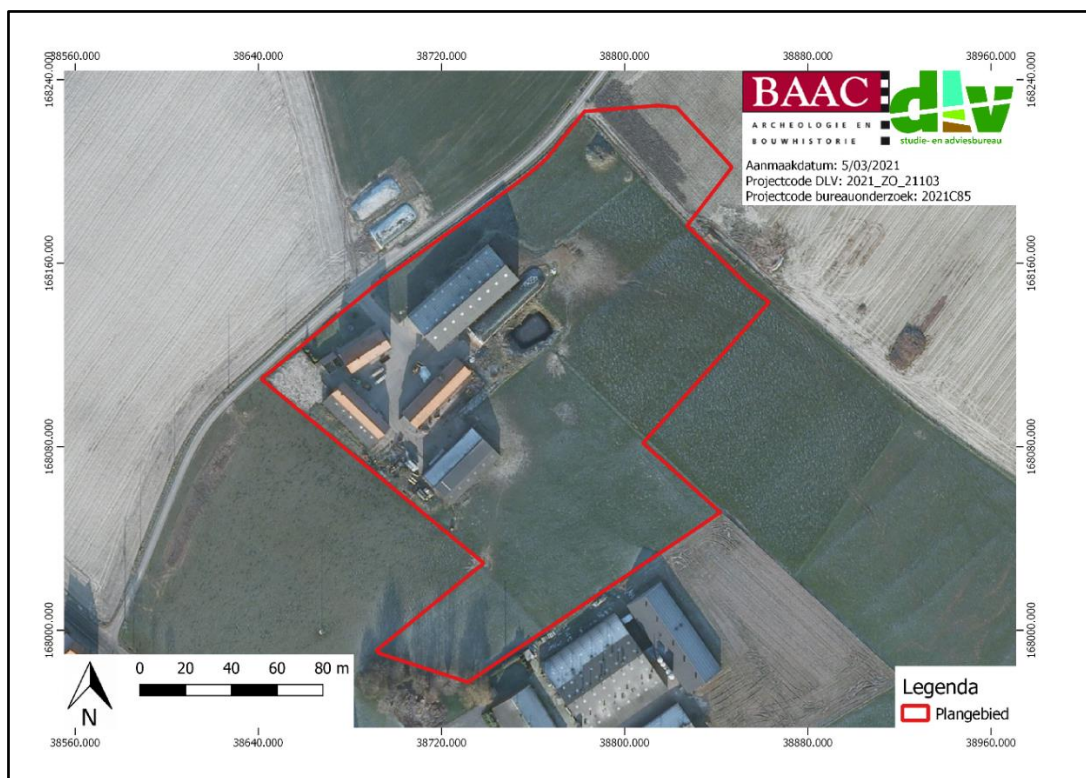
Plan 15: Plangebied op luchtfoto 1971 (digitaal; 1:1; 5.03.2021)³⁴

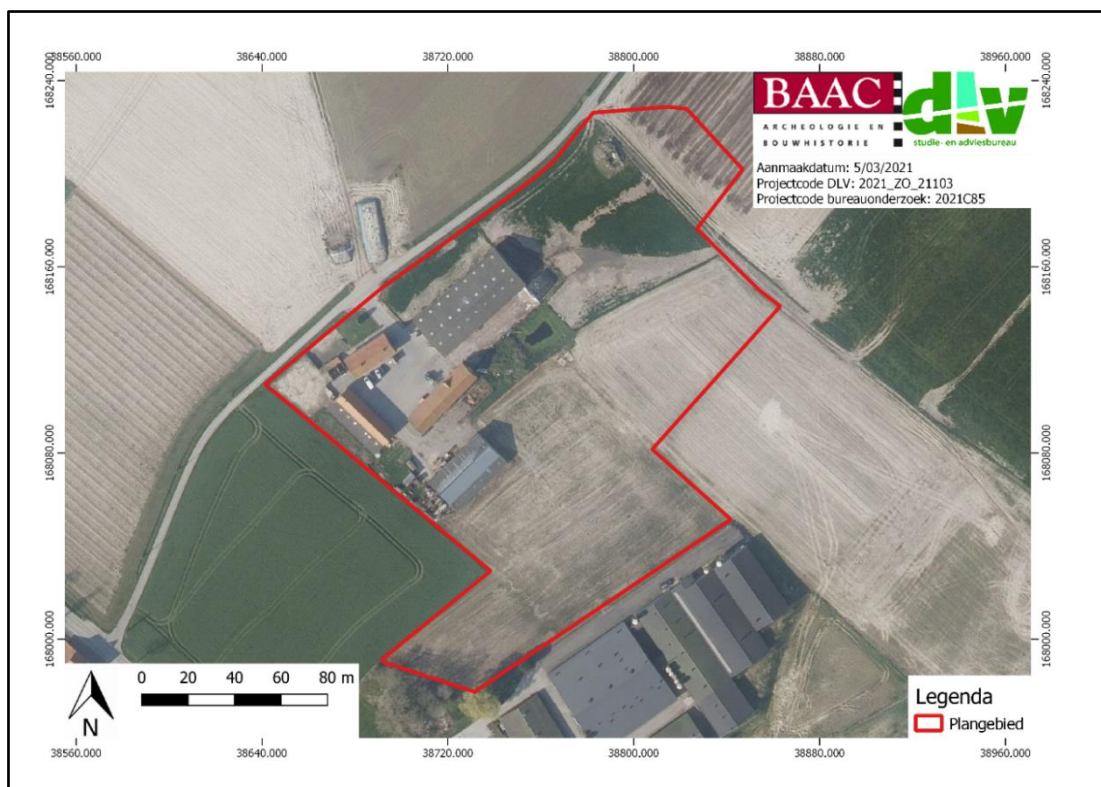
Plan 16: Plangebied op luchtfoto 1979-1990 (digitaal; 1:1; 5.03.2021)³⁵

³⁴ GEOPUNT 2021f

³⁵ GEOPUNT 2021g

Plan 17: Plangebied op luchtfoto 2008-2011 (digitaal; 1:1; 5.03.2021)³⁶

Plan 18: Plangebied op luchtfoto 2020 (digitaal; 1:1; 5.03.2021)³⁷

³⁶ GEOPUNT 2021h

³⁷ GEOPUNT 2021i

2.2.4 Archeologisch kader

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) is een databank van archeologische vindplaatsen in Vlaanderen. Dit overheidsinstrument helpt een inschatting maken over het archeologisch potentieel van het plangebied.

Voor het plangebied zelf zijn geen archeologische waarden gekend.³⁸ Rondom het plangebied werd een aantal meldingen teruggevonden (Tabel 1). Het gaat hierbij hoofdzakelijk om metaalvondsten via metaaldetectie uit de Eerste Wereldoorlog: munitie, gespen, munten, badges, knopen,... Eén metaaldetectie bracht een pauselijke zegel van paus Alexander de Derde (1105-1152) aan het licht (215743). In het noordwesten werd via cartografisch onderzoek een site met walgracht aangeduid (76970). Plaatsbezoek toonde aan dat er nog een relict van de walgracht in de vorm van een ovale put aanwezig is.

In de omgeving zijn geen goedgekeurde (archeologie)nota's of andere (archeologische) onderzoeken te vinden.

Door Birger Stichelbaut van de onderzoekseenheid Archeologie aan de UGent werd een desktop onderzoek uitgevoerd naar de Eerste Wereldoorlog-waarden binnen het plangebied. In dat onderzoek werd een aanzienlijke densiteit aan sporen aan het licht gebracht. Het gaat samengevat om:

- Twee Britse loopgraven uit 1916. Vooral de loopgraaf met eilandtraversen is van belang aangezien dit een weinig voorkomend type is die bovendien nog niet eerder archeologisch is onderzocht.
- In de late zomer en herfst van 1917 werd nabij en op het projectgebied een omvangrijk Brits kamp opgericht dat bestond uit barakken en tenten. Hoewel de archeologische impact van deze structuren zelf heel laag of minimaal zal zijn is het wel een signaal dat er afvalcontexten kunnen aangetroffen worden die iets leren over het dagelijkse leven in een dergelijk Brits barakkenkamp.
- Na het Duitse voorjaarsoffensief komt het projectgebied dicht bij de frontlijn te liggen. In de zomer van 1918 zien we een tweede fase van loopgravenbouw op loopgravenkaarten. Hun vorm zal minder waarheidsgetrouw zijn weergegeven hierop doordat ze slechts schematisch worden aangeduid op de brondocumenten.
- De aanwezigheid van niet-ontplofte munitie kan niet worden uitgesloten, er zijn echter geen historische luchtfoto's beschikbaar voor de laatste maanden van de oorlog die dit kunnen documenteren.

Alle zichtbare relicten werden aan de hand van een geografisch informatiesysteem gedigitaliseerd (zie Plan 20). Deze GIS-inventaris laat toe om het erfgoedpotentieel van deze site in te schatten. De tenten zijn ruw afgebakend op de onderstaande figuur en dienen eerder om een zone af te baken eerder dan individuele tenten (die geen impact zullen hebben op het bodemarchief). Het is puur op basis van de historische luchtfoto's niet mogelijk om na te gaan wat precies de impact geweest is in de bodem. Tijdens talrijke archeologische vooronderzoeken / opgravingen in de regio is echter gebleken dat de impact van WO1-sites substantieel is.

³⁸ CAI 2021

Gelet op het ontbreken van goed onderzochte, grootschalige archeologische onderzoeken in de directe omgeving van het plangebied, is de kans groot dat de afwezigheid van archeologische waarden eerder een weerspiegeling van de stand van het onderzoek is dan van de archeologische realiteit.

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.³⁹

CAI-NR	OMSCHRIJVING	DATERING	METHODE
76970⁴⁰	SITE MET WALGRACHT	LATE MIDDELEEUWEN	CARTOGRAFIE VELDKARTERING +
77310⁴¹	METAALVONDSTEN	EERSTE WERELDOORLOG	/
159967⁴²	METAALVONDSTEN	EERSTE WERELDOORLOG	/
215743⁴³	METAALVONDSTEN	VOLLE MIDDELEEUWEN	METAALDETECTIE
216839⁴⁴	METAALVONDSTEN	EERSTE WERELDOORLOG	METAALDETECTIE
216840⁴⁵	METAALVONDSTEN	EERSTE WERELDOORLOG	METAALDETECTIE
217492⁴⁶	METAALVONDSTEN	EERSTE WERELDOORLOG	METAALDETECTIE
217646⁴⁷	METAALVONDSTEN	EERSTE WERELDOORLOG	METAALDETECTIE
218582⁴⁸	METAALVONDSTEN	EERSTE WERELDOORLOG	METAALDETECTIE

³⁹ CAI 2021

⁴⁰ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Vlamertingsweg 24 (Re. 1) [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/76970> (Geraadpleegd op 08-03-2021)

⁴¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Ouderdomseweg I [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/77310> (Geraadpleegd op 08-03-2021)

⁴² Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Ouderdomseweg III [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/159967> (Geraadpleegd op 08-03-2021)

⁴³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Reningelststraat [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/215743> (Geraadpleegd op 08-03-2021)

⁴⁴ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Rozenhillestraat [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/216839> (Geraadpleegd op 08-03-2021)

⁴⁵ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Reningelststraat [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/216840> (Geraadpleegd op 08-03-2021)

⁴⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Clyttesteenweg [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/217492> (Geraadpleegd op 08-03-2021)

⁴⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Rozenhillestraat [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/217646> (Geraadpleegd op 08-03-2021)

⁴⁸ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Rozenhillestraat [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/218582> (Geraadpleegd op 08-03-2021)

218612 ⁴⁹	METAALVONDSTEN	EERSTE WERELDOORLOG	METAALDETECTIE
218868 ⁵⁰	METAALVONDSTEN	EERSTE WERELDOORLOG	METAALDETECTIE
219365 ⁵¹	METAALVONDSTEN	EERSTE WERELDOORLOG	METAALDETECTIE
220204 ⁵²	METAALVONDSTEN	EERSTE WERELDOORLOG	METAALDETECTIE
220557 ⁵³	METAALVONDSTEN	EERSTE WERELDOORLOG	METAALDETECTIE
220667 ⁵⁴	METAALVONDSTEN	EERSTE WERELDOORLOG	METAALDETECTIE
980376 ⁵⁵	METAALVONDSTEN	EERSTE WERELDOORLOG	/

⁴⁹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Clyttesteenweg [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/218612> (Geraadpleegd op 08-03-2021)

⁵⁰ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Rozenhillestraat [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/218868> (Geraadpleegd op 08-03-2021)

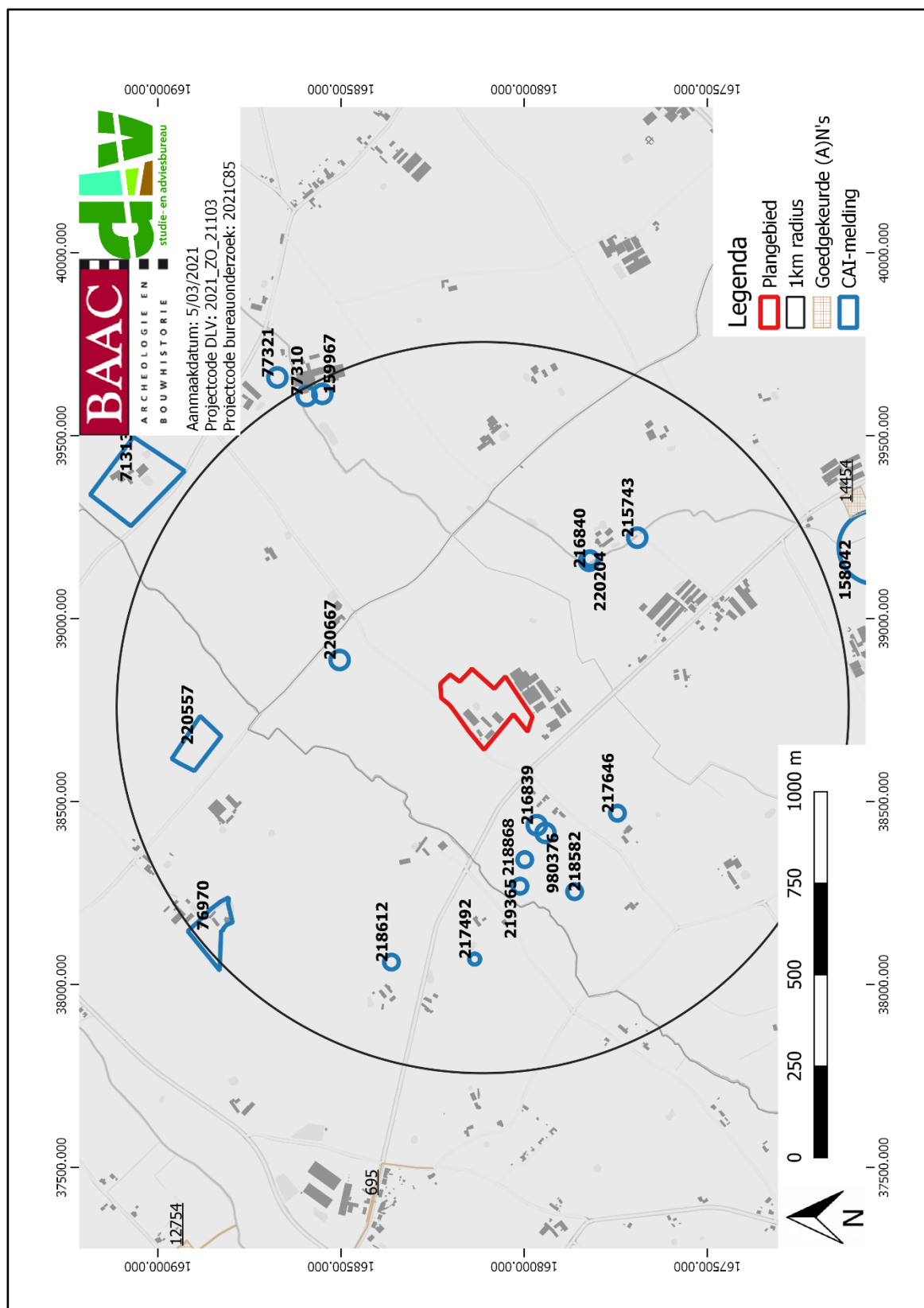
⁵¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Rozenhillestraat [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/219365> (Geraadpleegd op 08-03-2021)

⁵² Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Klijtebeek [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/220204> (Geraadpleegd op 08-03-2021)

⁵³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Kimmelseweg [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/220557> (Geraadpleegd op 08-03-2021)

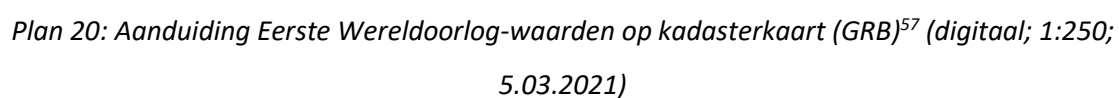
⁵⁴ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Rozenhillestraat [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/220667> (Geraadpleegd op 08-03-2021)

⁵⁵ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Klijte-Dorp Rozenhillestraat I [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/980376> (Geraadpleegd op 08-03-2021)

Plan 19: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart⁵⁶, met aanduiding van (archeologie)nota's (1:1; digitaal; 5.03.2021)

⁵⁶ CAI 2021

⁵⁷ AGIV 2021a + shapefiles Eerste Wereldoorlog-waarden aangebracht door UGent

2.3 Besluit

2.3.1 Beantwoorden onderzoeksvragen

- *Wat is de graad van gaafheid van het natuurlijk gevormde bodemprofiel van het projectgebied?*

Er zijn geen gegevens beschikbaar over de gaafheid van het bodemprofiel. De recente bebouwing, ophoging en uitbreiding van de vijver zal alvast voor verstoring gezorgd hebben tot op ongekende diepte. Op het deel van het plangebied dat niet bebouwd, opgehoogd of verdiept werd, kon geen moderne verstoring vastgesteld worden. Op de noordelijke en oostelijke weides zijn er drainagebuizen aanwezig. Waar deze precies liggen kon niet aangeduid worden.

Het extra desktoponderzoek in kader van Eerste Wereldoorlog-waarden gaf ook het volgende aan: “Het is puur op basis van de historische luchtfoto’s niet mogelijk om na te gaan wat precies de impact geweest is in de bodem. Tijdens talrijke archeologische vooronderzoeken / opgravingen in de regio is echter gebleken dat de impact van WO1-sites substantieel is”.

- *Zijn er archeologische waarden aanwezig binnen het onderzoeksterrein?*

Het archeologisch potentieel verspreid zich met relatieve zekerheid over de postmiddeleeuwen en Eerste Wereldoorlog uit. Deze eerste zullen in verband kunnen gesteld worden met de hoeve die te zien is op de cartografische bronnen. Voor de Eerste Wereldoorlog wordt er verwezen naar het extra desktoponderzoek uitgevoerd door Birger Stichelbaut van de UGent. In dat onderzoek werd een aanzienlijke densiteit aan sporen aan het licht gebracht. Het gaat samengevat om:

- Twee Britse loopgraven uit 1916. Vooral de loopgraaf met eilandtraversen is van belang aangezien dit een weinig voorkomend type is die bovendien nog niet eerder archeologisch is onderzocht.
- In de late zomer en herfst van 1917 werd nabij en op het projectgebied een omvangrijk Brits kamp opgericht dat bestond uit barakken en tenten. Hoewel de archeologische impact van deze structuren zelf heel laag of minimaal zal zijn is het wel een signaal dat er afvalcontexten kunnen aangetroffen worden die iets leren over het dagelijkse leven in een dergelijk Brits barakkenkamp.
- Na het Duitse voorjaarsoffensief komt het projectgebied dichterbij de frontlijn te liggen. In de zomer van 1918 zien we een tweede fase van loopgravenbouw op loopgravenkaarten. Hun vorm zal minder waarheidsgetrouw zijn weergegeven hierop doordat ze slechts schematisch worden aangeduid op de brondocumenten.
- De aanwezigheid van niet-ontpofte munitie kan niet worden uitgesloten, er zijn echter geen historische luchtfoto’s beschikbaar voor de laatste maanden van de oorlog die dit kunnen documenteren.

De aanwezigheid van sites uit oudere periodes is echter niet uit te sluiten, maar de aan- of afwezigheid ervan kon op basis van het bureauonderzoek niet aangeduid worden.

- *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?*

Via cartografisch onderzoek kon een directe voorloper van de huidige hoeve aangeduid worden. De huidige hoevegebouwen (met uitzondering van de moderne loods en stal) zullen hoogstwaarschijnlijk

nog in zekere mate originele kernen bevatten. Ook de vijver heeft een duidelijke historische voorganger. Daarnaast is er in het zuiden een onverharde veldweg te zien op de Vandermaelen, Atlas der Buurtwegen en Poppkaarten. Deze is nu niet meer aanwezig.

- *Indien er geen archeologisch potentieel van het terrein is, kan de bureaustudie hier een verklaring voor geven?*

Het bureauonderzoek heeft aangetoond dat het plangebied wel degelijk een archeologisch potentieel bevat.

- *Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van de bodemlagen?*

Er heeft geen bodemkundig noch archeologisch onderzoek plaatsgevonden op het plangebied of op aanpalende of nabijgelegen percelen waaruit informatie kan verstrekt worden over de dikte en de opbouw van de bodemlagen binnen het plangebied.

De bodem staat op de bodemkaart van Vlaanderen grotendeels gekarteerd als matig droge zandleembodem met textuur B horizont. Er is geen sprake van podzoleenheden. De quartaire ondergrond bestaat uit een eolisch zandpakket uit het weichseliaan boven op het tertiair substraat. Dit tertiaire pakket bestaat uit afzettingen van de Formatie van Kortrijk, meer bepaald het Lid van Aalbeke. Dit wordt gekenmerkt door donkergrijze tot blauwe klei met glimmers.

- *Wat is de impact van de geplande werken op deze archeologische waarden?*

De opdrachtgever plant op het terrein eerst een gedeeltelijke sloop, gevolgd door ophoging en nieuwbouw. De geplande werken hebben een oppervlakte van 6.513 m². De sloop overlapt volledig met de nieuwe bouwwerken.

In de eerste fase wordt een deel van de oostelijke schuur gesloopt (161,3 m²). Onder deze schuur is een mestput aanwezig tot op een diepte van ongeveer 1m. De verharding daarachter wordt ook deels verwijderd (49,1 m² + 143 m²) en de vijver wordt volledig gedempt (331 m²).

In tweede fase wordt er opgehoogd waar de nieuwe bebouwing komt. Er zal maximaal ca. 2 m opgehoogd worden. Voorafgaandelijk aan deze ophoging wordt eerst de teelaarde afgegraven. Deze ophoging komt er om de nieuwe bebouwing op hetzelfde niveau te krijgen als de bestaande bebouwing. De drainagebuizen zullen hierbij waarschijnlijk geraakt en uitgehaald worden.

Daarna komen er twee nieuwe pluimveestallen (2.284 m² + 2.284 m²). Deze stallen worden verbonden door een technische ruimte (48 m²). De nieuwe stallen zullen deels steunen op betonnen ringfunderingen en deels op poerfunderingen tot op voldoende draagkrachtige, vorstvrije ondergrond. Op heden wordt uitgegaan van zo'n 80 cm onder nieuw maaiveld, maar een toekomstige studie zal de definitieve diepte moeten aanduiden.

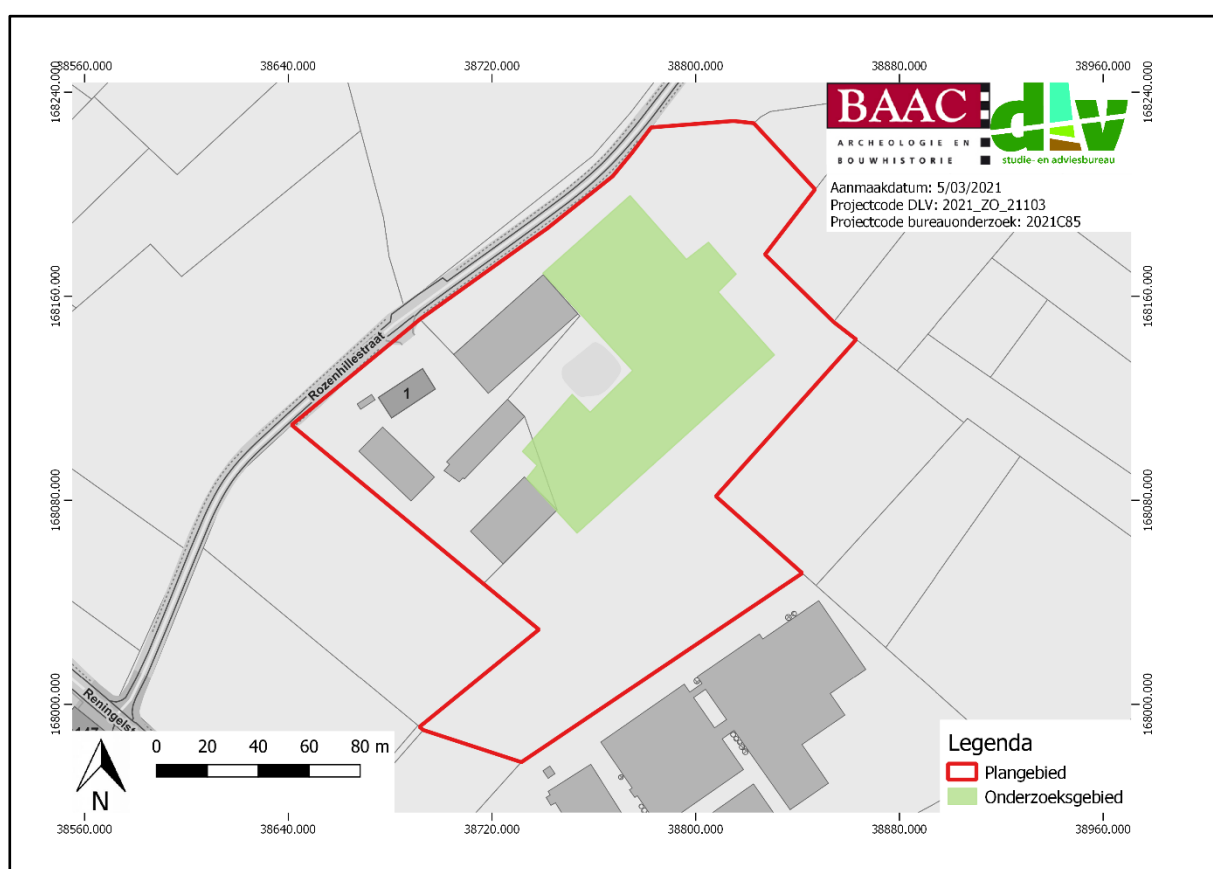
De nodige verharding wordt rondom de nieuwe stallen aangelegd (1.304 m² + 54 m² + 474 m²). Achter de bestaande stal komen er op de nieuwe verharding sleufsilo's. De definitieve dikte van de verharding moet nog worden bepaald door een toekomstige studie.

Ten noorden van de nieuwe stallen komt een nieuwe infiltratievoorziening (65 m²). Deze zal een diepte hebben van ca. 60 cm onder huidig maaiveld.

Onder de deels te slopen schuur is een mestput aanwezig die tot op ca. 1 m diepte onder maaiveld reikt. Daar is de ondergrond dus minstens tot op deze diepte verstoord. Aangezien de nieuwe stal niet

zo diep reikt, zal er bijgevolg geen nieuwe impact komen op deze plaats. De te dempen vijver reikt eveneens heel wat dieper dan de geplande diepte van de nieuwe stal. Hierdoor is de impact op deze plaats onbestaande. Op de plaats nabij de bestaande bebouwing is er sprake van een ophoging/talud, waarbij de originele bodemopbouw is bewaard. Deze ophoging gaat geleidelijk over naar het originele niveau in het noorden en het oosten. Om deze ophoging te bewerkstelligen, werd indertijd reeds de nodige teelaarde afgegraven en nieuw sediment aangevoerd.

Op de plaats waar er op heden geen bebouwing of ophoging aanwezig is, kan de impact groot genoemd worden. Voor de ophoging zal eerst de teelaarde afgegraven worden. Daarnaast kan niet gegarandeerd worden dat de funderingen en kelders van de nieuwbouwen niet in de originele bodem zullen doordringen. De nieuwe infiltratievoorziening komt volledig onder huidig maaiveld te liggen en zal dus met zekerheid de bestaande bodemopbouw beschadigen. Daarbovenop moet er rekening gehouden worden met een extra veiligheidsbuffer van 20 cm bij elke geplande ingreep. Hierdoor is de impact groot.

Plan 21: Aanduiding gebied met impact op kadasterkaart (GRB)⁵⁸ (digitaal; 1:250; 5.03.2021)

⁵⁸ AGIV 2021a

2.3.2 Archeologische verwachting

Aan de hand van het bureauonderzoek kunnen volgende bemerkingen getrokken worden:

- Aan de hand van de cartografische bronnen kan gezegd worden dat er zeker sinds de opmaak van de Ferrariskaart een hoeve aanwezig is. De huidige woning en zuidelijke hoeve gaan erop op een
- Voor de oudere perioden (metaaltijden-Romeinse periode) is er niets voorhanden wat betreft historische bronnen die relevant zijn voor het plangebied. Ook voor de steentijden zijn geen relevante bronnen aanwezig.
- In de omgeving van het plangebied, in een straal van ca. 1 km, komen een aantal CAI-meldingen voor. Deze zijn vooral te dateren in de Eerste Wereldoorlog en zijn allemaal aan het licht gekomen door middel van metaaldetectie. Gelet op het ontbreken van goed onderzochte, grootschalige archeologische onderzoeken in de directe omgeving van het plangebied, is de kans groot dat de afwezigheid van archeologische waarden eerder een weerspiegeling van de stand van het onderzoek is dan van de archeologische realiteit.
- Voor de Eerste Wereldoorlog wordt er verwezen naar het extra desktoponderzoek uitgevoerd door Birger Stichelbaut van de UGent. In dat onderzoek werd een aanzienlijke densiteit aan sporen aan het licht gebracht. Het gaat samengevat om:
 - Twee Britse loopgraven uit 1916. Vooral de loopgraaf met eilandtraversen is van belang aangezien dit een weinig voorkomend type is die bovendien nog niet eerder archeologisch is onderzocht.
 - In de late zomer en herfst van 1917 werd nabij en op het projectgebied een omvangrijk Brits kamp opgericht dat bestond uit barakken en tenten. Hoewel de archeologische impact van deze structuren zelf heel laag of minimaal zal zijn is het wel een signaal dat er afvalcontexten kunnen aangetroffen worden die iets leren over het dagelijkse leven in zo een Brits barakkenkamp.
 - Na het Duitse voorjaarsoffensief komt het projectgebied dicht bij de frontlijn te liggen. In de zomer van 1918 zien we een tweede fase van loopgravenbouw op loopgravenkaarten. Hun vorm zal minder waarheidsgetrouw zijn weergegeven hierop doordat ze slechts schematisch worden aangeduid op de brondocumenten.

De aanwezigheid van niet-ontplofte munitie kan niet worden uitgesloten, er zijn echter geen historische luchtfoto's beschikbaar voor de laatste maanden van de oorlog die dit kunnen documenteren.

- Het plangebied heeft een gunstige landschappelijke ligging die aantrekkelijk kon zijn in het verleden voor menselijke activiteiten of bewoning: hoger gelegen nabij water.
- Het bodembestand van het projectgebied is gedeeltelijk verstoord door ingrepen van moderne bebouwing. Het terrein is afhellend naar het noorden toe. De bebouwing in het noorden en oosten ligt duidelijk zichtbaar op een ophoging zodat deze op gelijk niveau kwam met de eerdere bebouwing in het zuiden. De vijver ligt zo'n 2 meter onder het maaiveld van de ophoging en zo'n meter onder het noordelijke maaiveld. Op basis van de cartografische bronnen en luchtfoto's kan eventueel gezegd worden dat deze vijver in de loop der tijden heel

wat natuurlijke of antropogene veranderingen heeft doorstaan, waarbij deze dieper is uitgediept of de randen ervan zijn aangepast.

Op de rest van het plangebied dat niet bebouwd is – met name het noorden en oosten – kon geen moderne verstoring vastgesteld worden. Indien er daar archeologische resten aanwezig zijn, zullen deze hoogstwaarschijnlijk quasi geen verstoring hebben ondervonden, tenzij door gevechten of bombardementen tijdens de Eerste Wereldoorlog.

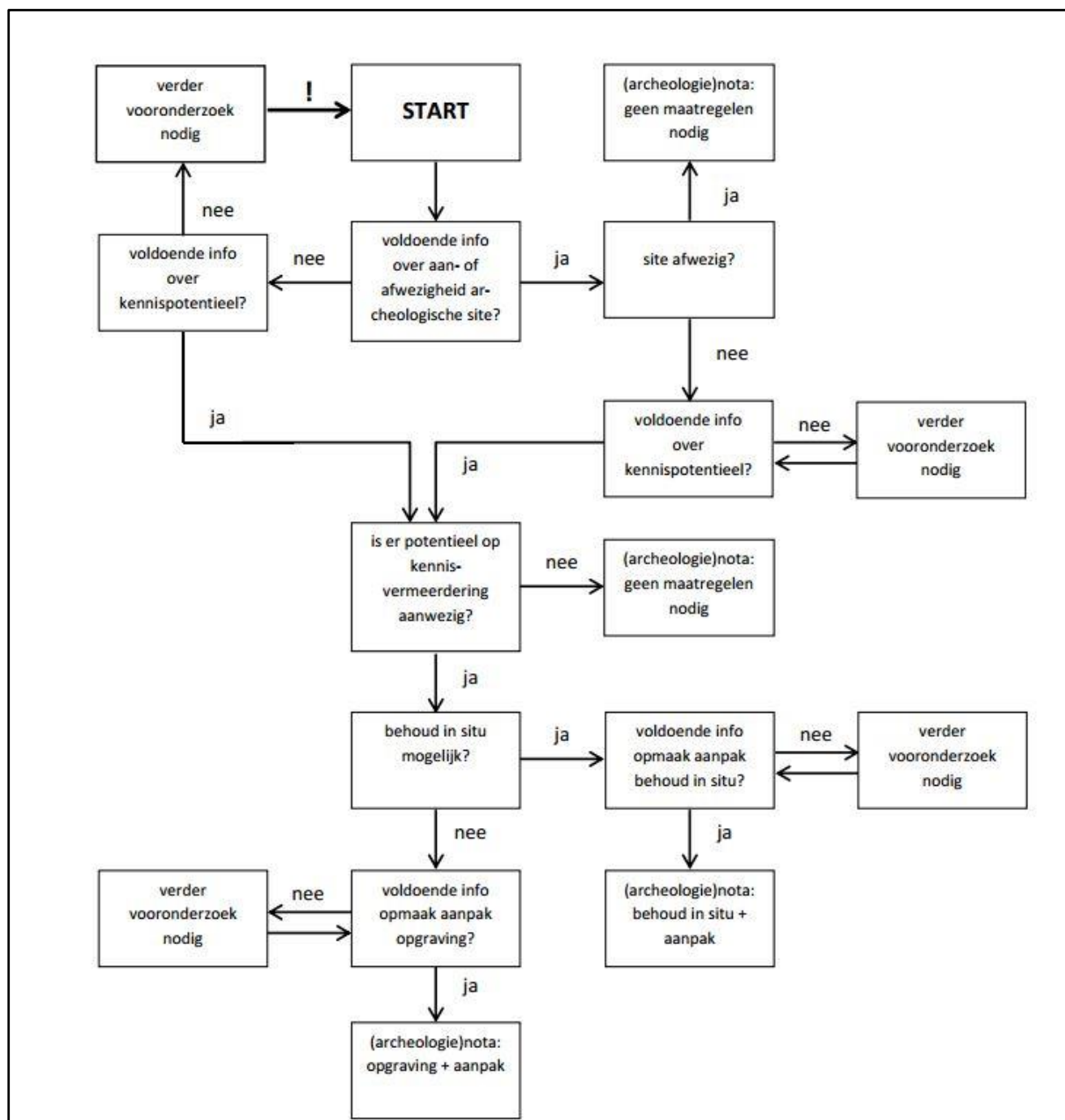
Voortgaand op deze bemerkingen wordt er een hoge archeologische verwachting voor het plangebied opgesteld voor de postmiddeleeuwen en Eerste Wereldoorlog. Voor eerdere periodes wordt er een matige tot hoge verwachting opgesteld.

2.3.3 Potentieel op kennisvermeerdering

Het bureauonderzoek heeft aangetoond dat de kans op het aantreffen van sporen en vondsten uit het verleden reëel is. Verder onderzoek kan dan ook kennis toevoegen over het gebruik van het landschap en de menselijke aanwezigheid. Gelet op het ontbreken van goed onderzochte, grootschalige archeologische onderzoeken in de directe omgeving van het plangebied, is de kans groot dat de afwezigheid van archeologische waarden eerder een weerspiegeling van de stand van het onderzoek is dan van de archeologische realiteit. Hieruit kan geconcludeerd worden dat er een hoog potentieel op kennisvermeerdering bij verder archeologisch vooronderzoek aanwezig is.

2.3.4 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Na afronding van het bureauonderzoek stelt BAAC Vlaanderen bvba / DLV vast dat verder vooronderzoek noodzakelijk is. Er werd namelijk onvoldoende informatie gegenereerd tijdens deze fase van het vooronderzoek om een mogelijke aan- of afwezigheid van een archeologische site afdoende te staven en dus een gemotiveerde uitspraak te doen over het al dan niet moeten nemen van verdere maatregelen. Er kan op basis van de beschikbare gegevens van het bestudeerde kaartmateriaal en de historische en archeologische gegevens uit de directe en ruimere omgeving van het plangebied niet met zekerheid gezegd worden wat de aard en vooral de bewaringstoestand van de eventueel aanwezige waarden binnen de contouren van het plangebied zal zijn. Verder archeologisch vooronderzoek is noodzakelijk om het potentieel op kennisvermeerdering te onderzoeken. De kenniswinst die hiermee gepaard kan gaan, zou een aanzienlijke meerwaarde zijn voor alle archeologische periodes. De methode van verder vooronderzoek wordt uitgebreid beschreven in het programma van maatregelen van deze archeologienota.

Figuur 10: Beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek⁵⁹

⁵⁹ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017, fig.3.

Tabel 2: Overzicht van de keuze onderzoeksmethode

METHODE	MOGELIJK	NUTTIG	SCHADELIJK	NOODZAKELIJK	MOTIVATIE
GEOFYSISCH ONDERZOEK	JA	NEE	NEE	NEE	GEZIEN HET FEIT DAT ER EEN GROTE KANS IS DAT EVENTUELE ARCHEOLOGISCHE WAARDEN UIT GRONDSPOREN EN/OF VONDSTEN ZULLEN BESTAAN, ZULLEN DE RESULTATEN VAN EEN GEOFYSISCH ONDERZOEK – INDIEN ZE AL IETS OPLEVEREN – LASTIG TE INTERPRETEREN ZIJN EN ZAL EEN DEFINITIEVE INTERPRETATIE VAN DE GEGEVENS DIE DOOR EEN DERGELIJK ONDERZOEK KUNNEN WORDEN GEGENEREERD AFHANKELIJK ZIJN VAN EEN ONDERSTEUNENDE INGREEP IN DE BODEM.
VELDKARTERING	NEE	NEE	NEE	NEE	EEN VELDKARTERING KAN ENKEL EEN INDICATIE AANGEVEN UIT WELKE PERIODEN VONDSTEN IN DE BOUWVOOR AANWEZIG ZIJN. DE KANS IS AANWEZIG DAT DEZE GROND (DEELS) IS AANGEVOERD, BIJVOORBEELD VOOR BEMESTING VAN HET TERREIN. ANDERZIJDEN KAN HET ONTBREKEN VAN VONDSTEN NIET DIRECT WORDEN GEÏNTERPRETEERD ALS HET AFWEZIG ZIJN VAN ARCHEOLOGISCHE WAARDEN: INDIEN DE BODEM JUIST INTACT IS, ZIJN AAN HET OPPERVLAKE GEEN MATERIELEN TE VINDEN.
LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK	JA	JA	NEE	JA	DE VRAAGSTELLING NAAR DE BODEMOPBOUW EN DE GAAPHEID VAN HET BODEMPROFIEL BINNEN HET PLANGEBIED BEPAALT IN GROTE MATE DE WAARDE VAN EVENTUEEL AANWEZIG ARCHEOLOGISCH ERFGOED.
VERKENNEND/ WAARDEREND BOORONDERZOEK	NEE	MISSCHI EN	NEE	MISSCHI EN	ENKEL WANNEER UIT HET LANDSCHAPPELIJK ONDERZOEK BLIJKT DAT ER EEN GOED BEWAARDE BODEMOPBOUW IS.

PROEFPUTTEN- ONDERZOEK STEENTIJD	NEE	MISSCHI EN	NEE	MISSCHI EN	ENKEL WANNEER UIT HET VOORGAANDE BOORONDERZOEK HET STEENTIJD POTENTIEEL BEWEZEN IS MAAR ER NOG GEEN ZICHT IS OP DE SPREIDING VAN STEENTIJDSITES.
PROEFSLEUVEN/ PROEFPUTTEN ONDERZOEK	NEE	JA	NEE	MISSCHI EN	DIT IS NOODZAKELIJK OM DE AANWEZIGHEID VAN SPORENSITES NA TE GAAN.

Op basis van de uitgevoerde bureaustudie wordt door DLV/BAAC Vlaanderen bvba na afloop van het landschappelijk bodemonderzoek in de vorm van boringen en de eventuele archeologische boringen een vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven geadviseerd. De mogelijke te volgen trajecten, gebaseerd op de resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek, worden hieronder beschreven in het programma van maatregelen.

3 Samenvatting

Naar aanleiding van een aanvraag bij een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen heeft DLV / BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota opgemaakt. Op het terrein te Loker (deelgemeente van Heuvelland), Rozenhillestraat 1 zal door de initiatiefnemer een gedeeltelijke sloop en een nieuwbouw gerealiseerd worden. Het bureauonderzoek heeft aangetoond dat de kans op het aantreffen van sporen uit het verleden matig tot hoog is. Bijgevolg is verder archeologisch onderzoek aanbevolen.

4 Lijsten

4.1 Figurenlijst

Figuur 1: Zicht op vijver en noordoostelijke gronden	7
Figuur 2: Zicht op oostelijke loods en ophoging ter hoogte van bestaande bebouwing	7
Figuur 3: Zicht op vijver en verharding die gebruikt wordt als stapelplaats	8
Figuur 4: Plattegrond nieuwbouw pluimveestallen en infiltratievoorziening	11
Figuur 5: Doorsnede nieuwbouw pluimveestallen	12
Figuur 6: Doorsnede nieuwe infiltratievoorziening	12
Figuur 7: Informatie nieuwe infiltratievoorziening	12
Figuur 8: Terreindoorsnede ter hoogte van nieuwbouw pluimveestallen met ophoging	13
Figuur 9: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart betreffende het plangebied	19
Figuur 10: Beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek	38

4.2 Plannenlijst

Plan 1: Plangebied op topografische kaart (digitaal; 1:10.000; 5.03.2021)	2
Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB) (digitaal; 1:250; 5.03.2021)	3
Plan 3: Bestaande situatie op kadasterkaart (GRB) (digitaal; 1:250; 5.03.2021)	6
Plan 4: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting op orthofoto(digitaal; 1:1; 5.03.2021)	9
Plan 5: Synthesekaart geplande werken op orthofoto(digitaal; 1:1; 5.03.2021)	10
Plan 6: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM), met aanduiding van de waterwegen (1:1; digitaal; 5.03.2021)	16
Plan 7: Plangebied en hoogteprofielen op het DHM (1:1; digitaal; 5.03.2021)	17
Plan 8: Plangebied op de Tertiairgeologische kaart (1:50.000; digitaal; 5.03.2021)	18
Plan 9: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:50.000 (1:50.000, digitaal; 5.03.2021)	19
Plan 10: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen (1:1; digitaal; 5.03.2021)	20
Plan 11: Plangebied op de Ferrariskaart (1:11.520; digitaal; 5.03.2021)	23
Plan 12: Plangebied op de Vandermaelenkaart (1:20.000; digitaal; 5.03.2021)	23
Plan 13: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen (1:2.500; digitaal; 5.03.2021)	24
Plan 14: Plangebied op de Poppkaart (onbekend; digitaal; 5.03.2021)	24
Plan 15: Plangebied op luchtfoto 1971 (digitaal; 1:1; 5.03.2021)	26
Plan 16: Plangebied op luchtfoto 1979-1990 (digitaal; 1:1; 5.03.2021)	26
Plan 17: Plangebied op luchtfoto 2008-2011 (digitaal; 1:1; 5.03.2021)	27
Plan 18: Plangebied op luchtfoto 2020 (digitaal; 1:1; 5.03.2021)	27
Plan 19: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart, met aanduiding van (archeologie)nota's (1:1; digitaal; 5.03.2021)	31
Plan 20: Aanduiding Eerste Wereldoorlog-waarden op kadasterkaart (GRB) (digitaal; 1:250; 5.03.2021)	32
Plan 21: Aanduiding gebied met impact op kadasterkaart (GRB) (digitaal; 1:250; 5.03.2021)	35

4.3 Tabellenlijst

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.	29
Tabel 2: Overzicht van de keuze onderzoeksmethode	39

5 Bibliografie

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2019. *Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0)*, Brussel.

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2021. Geoportaal. Available at:
<https://geo.onroenderfgoed.be>.

AGIV, 2021a. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Digitaal Hoogte Model.

AGIV, 2021b. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Grootschalig Referentiebestand (GRB).

AGIV, 2021c. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. Available at:
<http://www.geopunt.be>.

AGIV, 2021d. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks. Available at: <http://www.geopunt.be>.

BEYAERT, M. et al., 2006. *België in kaart. De evolutie van het landschap in drie eeuwen cartografie*, Brussel: Uitgeverij Lannoo.

CAI, 2021. Centraal Archeologisch Inventaris. Available at: <http://cai.onroenderfgoed.be/>.

CARTESIUS, 2021. Cartesius. Available at: www.cartesius.be.

DOV VLAANDEREN, 2021a. Databank Ondergrond Vlaanderen, Neogeen/paleogeen (Tertiair). Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

DOV VLAANDEREN, 2021b. Databank Ondergrond Vlaanderen, Quartair. Available at:
<https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

GEOPUNT, 2021. GEOPUNT VLAANDEREN.

GEOPUNT, 2021a. GEOPUNT VLAANDEREN: Ferrariskaart (1777). Available at:
<http://www.geopunt.be>.

GEOPUNT, 2021b. GEOPUNT VLAANDEREN: Popp-kaart Vlaanderen (1842-1879). Available at:
<http://www.geopunt.be>.

GEOPUNT, 2021c. GEOPUNT VLAANDEREN: Villaretkaart (1745-1748). Available at:
<http://www.geopunt.be>.

GEOPUNT, 2021d. Toelichting: Atlas Der Buurtwegen (1843-1845).

GEOPUNT, 2021e. Toelichting: Vandermaelen (1846-1854).

GEOPUNT, 2021f. GEOPUNT VLAANDEREN: Luchtfoto 1971. Available at: <http://www.geopunt.be>.

GEOPUNT, 2021g. GEOPUNT VLAANDEREN: Luchtfoto 1979-1990. Available at:

<http://www.geopunt.be>.

GEOPUNT, 2021h. GEOPUNT VLAANDEREN: Luchtfoto 2008-2011. Available at:
<http://www.geopunt.be>.

GEOPUNT, 2021i. GEOPUNT VLAANDEREN: Luchtfoto 2018. Available at: <http://www.geopunt.be>.

IOE, 2021. Inventaris Onroerend Erfgoed. Available at: <https://inventaris.onroenderfgoed.be>.

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË, 2021. Toelichting: Ferraris (kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden). Available at: http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerraris_nl.html.

DE MOOR, G. & MOSTAERT, F., 1993. *Geomorfologische kaart van België 1:50000. Kaartblad 28: Proven - Ieper - Ploegsteert*, Leuven.